

Załącznik do uchwały Nr XVI/122/19
Rady Miejskiej Turku
z dnia 27 grudnia 2019 roku

**PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY
W RODZINIE
GMINY MIEJSKIEJ TUREK
NA LATA 2020-2025**

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE	2
1. DEFINICJA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ	3
2. RODZAJE I FORMY PRZEMOCY W RODZINIE	3
3. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W KRAJU	4
4. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU	8
5. ADRESACI PROGRAMU	9
II. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY NA TERENIE GMINY MIEJSKIEJ TUREK... 10	
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY MIEJSKIEJ TUREK.....	11
2. PRZEMOC W RODZINIE W ŚWIELE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH.....	13
2.1. PODMIOTY ŚWIADCZĄCE WSPARCIE W GMINIE MIEJSKIEJ TUREK.....	13
2.2. PODMIOTY SPOZA GMINY WSPIERAJĄCE MIESZKAŃCÓW GMINY MIEJSKIEJ TUREK ..	24
3. WSPÓŁPRACA KOŚCIOŁÓW W ZAKRESIE EDUKACJI NA TEMAT PRZEMOCY W RODZINIE I WSPIERANIA RODZIN W KRYZYSIE	25
4. BADANIA ANKIETOWE DOTYCZĄCE PRZEMOCY	25
4.1. BADANIA W ŚRODOWISKU LOKALNYM	25
4.2. BADANIA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM	32
4.3. BADANIA W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ	35
5. SPOŁECZNA DIAGNOZA UCZNIÓW 2018 „LUSTRO”. RAPORT LOKALNY DLA MIASTA TUREK	38
6. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA KRZYWDZONYM DZIECIOM.....	40
7. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH	40
8. OCENA WDROŻENIA ZAŁOŻEŃ POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE	45
III PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE.....	49
1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU.....	49
2. CELE OPERACYJNE I DZIAŁANIA	50
3. PROJEKTY	57
IV REALIZACJA PROGRAMU	59
1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY	59
2. MONITORING I EWALUACJA.....	59
3. FINANSOWANIE.....	60
SPIS TABEL I WYKRESÓW	61

I. WPROWADZENIE

1. DEFINICJA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

Przemoc w rodzinie można oceniać w kategoriach prawnych, moralnych, psychologicznych i społecznych. Na potrzeby niniejszego Programu najbardziej odpowiednią definicją przemocy jest definicja zawarta w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390 ze zm.). Artykuł 2. pkt 2. tejże ustawy definiuje przemoc w rodzinie jako „jednorazowe albo powtarzające się, umyślnie działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

2. RODZAJE I FORMY PRZEMOCY W RODZINIE

Wyróżnia się cztery podstawowe rodzaje przemocy: **fizyczną, psychiczną, seksualną i ekonomiczną**. Rozszerzenie tych pojęć przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Rodzaje i formy przemocy

rodzaje	formy
przemoc fizyczna	popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.
przemoc psychiczna	wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb itp.
przemoc seksualna	wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.
przemoc ekonomiczna	odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny itp.

Dane Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”.

Ofiarami przemocy w rodzinie są na ogół **kobiety i dzieci, rzadko mężczyźni**. Kategorią ofiar przemocy, o której mówi się nieco rzadziej niż o dzieciach i kobietach, są **osoby niepełnosprawne i ludzie starsi**. Najczęstszym objawem obserwowanym u osób doznających przemocy jest **wyuczona bezradność**. Jest ona poddaniem się, zaprzestaniem działania, co wynika z przekonania, że cokolwiek się zrobi, nie będzie to miało żadnego znaczenia, gdyż zawsze znajdzie się powód do zachowań agresywnych.

Wyuczona bezradność prowadzi do wielu negatywnych skutków, które mogą przejawiać się w trzech sferach:

- **deficyty poznawcze**, które polegają na ogólnym przekonaniu, iż nie ma takich sytuacji, w których możliwa jest zmiana, że w konkretnej sytuacji nic nie można zrobić i nikt nie jest w stanie pomóc;
- **deficyty motywacyjne**, które polegają na tym, że osoba zachowuje się biernie, jest zrezygnowana, nie podejmuje żadnych działań, aby zmienić swoją sytuację;
- **deficyty emocjonalne**, które objawiają się stanami apatii, lęku, depresji, uczucia zmęczenia, niekompetencji i wrogości.

Ofiara przemocy, jeśli przez lata była poniżana i wykorzystywana, potrzebuje dużo czasu, aby odbudować świadomość swojej wartości. Wielu ofiarom udaje się przeciwstawić sprawcy, niemniej jednak większość **potrzebuje pomocy innych**. Bez odpowiedniego wsparcia ofiara przemocy nigdy nie zdobędzie się sama na odwagę, żeby przeciwstawić się stosowaniu wobec niej przemocy.

3. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W KRAJU

Statystyki policyjne, stanowiące dalece niewystarczające, ale nadal podstawowe źródło informacji o skali zjawiska przemocy w rodzinie ujawniają, że w 2018 r. liczba ofiar przemocy domowej kształtowała się na poziomie **88 133** osoby (w tym 65 057 to kobiety, 12 404 to dzieci i młodzież do 18. roku życia, a 10 672 to mężczyźni). Szczegółowe dane za rok 2018 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Policyjne statystyki procedury „Niebieska Karta” za rok 2018

liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”	73 153 (w tym 59 829 wszczynających procedurę i 13 324 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury)
ogólna liczba ofiar przemocy	88 133
liczba ofiar – kobiet	65 057
liczba ofiar – mężczyzn	10 672
liczba ofiar – małoletnich	12 404
ogólna liczba osób podejrzewanych o przemoc	73 654
liczba podejrzewanych sprawców – kobiet	6 045
liczba podejrzewanych sprawców – mężczyzn	67 306
liczba podejrzewanych sprawców – nieletnich	303
ogólna liczba podejrzewanych sprawców będących pod wpływem alkoholu	43 182
podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu – kobiety	1 903
podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu – mężczyźni	41 257
podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu – nieletni	22
liczba dzieci umieszczonych w nie zagrażającym im miejscu (np. rodzina zastępcza, dalsza rodzina, placówka opiekuńcza)	427

Źródło: <http://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/50863,Przemoc-w-rodzinie.html>

Należy zaznaczyć, że w 2012 r. **zmienił się system rejestracji statystycznej w związku z przemocą domową**, stąd też prezentowane liczby dotyczą działań podjętych w procedurze „Niebieskiej Karty” wyłącznie przez Policję i nie obejmują danych dotyczących działalności innych podmiotów upoważnionych do zwalczania przemocy domowej.

Pewne światło na kwestie zjawiska przemocy w rodzinie rzucają przeprowadzane co jakiś czas badania. Dwukrotnie, w 2007 i w 2010 r., wykonywał takie badania na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej TNS OBOP.

Najbardziej drastycznie przedstawiają się wyniki badania z września 2007 r. w kwestii występowania zjawiska przemocy w rodzinie według ofiar, sprawców i świadków. Otóż okazało się, że kiedykolwiek jakiegokolwiek formy przemocy od członka rodziny doświadczył więcej niż co trzeci Polak (36%). Co piąty Polak (20%) – wedle uzyskanych deklaracji – był sprawcą przemocy wobec członków swojego gospodarstwa domowego.

Sprawcy najczęściej przyznawali się do przemocy psychicznej (15%), znacznie rzadziej do fizycznej (9%), a bardzo rzadko do ekonomicznej (2%) i seksualnej (0,4%). **Do bycia ofiarami przemocy** najczęściej przyznawały się kobiety (39%), mieszkańcy miast powyżej 500 tys. (42%). Do doświadczenia przemocy co najmniej raz częściej przyznawały się osoby z wyższym niż z podstawowym wykształceniem. Doświadczenie przemocy w rodzinie wpływa na jej stosowanie wobec członków rodziny – 13% Polaków to jednocześnie ofiary i sprawcy przemocy.

Przeprowadzone trzy lata później (w listopadzie i grudniu 2010 r.) badanie w ramach Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie pokazało, iż:

- kobiety stanowią 63% ofiar przemocy fizycznej, 64% ofiar przemocy psychicznej, 70% ofiar przemocy ekonomicznej;
- prawie połowa społeczeństwa (47%) jest zdania, że system prawny w naszym kraju w większym stopniu chroni ofiary przemocy w rodzinie, jeśli są nimi kobiety;
- spożywanie alkoholu ma duży wpływ na występowanie przemocy w rodzinach – 45% ofiar (niezależnie od rodzaju przemocy) stwierdziło, że przynajmniej raz sprawca był w momencie zdarzenia pod wpływem alkoholu;
- inne problemy, które występują wspólnie z przemocą domową, to: brak pieniędzy (18%), problemy małżeńskie (15%), problemy w pracy (10%).

W listopadzie 2014 r. na zlecenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych grupa badawcza IPSOS przeprowadziła sondaż na temat występowania przemocy w rodzinie i częstotliwości zgłaszania tego rodzaju przypadków. 14% badanych zadeklarowało w tym sondażu, że w ciągu ostatniego roku było świadkiem przemocy w rodzinie. **Zdecydowana większość zaobserwowanych przypadków stanowiła przemoc o charakterze psychicznym (75%) lub fizycznym (58%).**

W ramach projektu „Diagnoza i porównanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz ocena efektywności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie”, zostały przeprowadzone przez firmę WYG PSDB sp. z o.o. na przełomie lipca i sierpnia 2014 r. ogólnopolskie badania ankietowe na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Podsumowując wyniki przeprowadzonego badania stwierdzono, że istnieje tendencja do wąskiego rozumienia pojęcia „przemocy”, głównie jako przemocy fizycznej. Przemoc traktowana jest jako coś złego i spotyka się ze społecznym potępieniem. **Przejawy przemocy psychicznej oraz seksualnej nie były traktowane jako przemoc**, dopóki ich tak nie nazwano w badaniu. Po otrzymaniu definicji 4 rodzajów przemocy, okazało się, że formą przemocy występującą najczęściej jest przemoc psychiczna, wcześniej niezauważana przez badanych.

Negatywnie odbierani są sprawcy wszelkiego rodzaju przemocy. Badanie uwidocznilo jednak wyraźną tendencję do przerzucania winy na ofiarę. Większość osób badanych dostrzega problem **przemocy wobec dzieci**. Badania pokazały całkowity brak tolerancji dla dwóch form przemocy wobec dzieci: pozbawianie ich posiłku oraz przemocy seksualnej.

Zdecydowana większość osób uczestniczących w obu badaniach nie zgadzała się ze stwierdzeniem, że cokolwiek **usprawiedliwia przemoc** w rodzinie. Zdecydowana większość (prawie 3/4) badanych uważa, że **rodziny dotknięte przemocą nie otrzymują wystarczającej pomocy**. Ważnym wnioskiem z badania jest fakt, że aż 80,7% badanych uważa, iż przemoc dotyka wielu środowisk, nie zaś tylko tzw. rodzin „patologicznych”. To dużo, jednak istotnie mniej niż w roku 2007, gdy stwierdzenie to potwierdziło 89,9% badanych.

Dwukrotnie, w 2009 i w 2015 r. ogólnopolskie badania na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, dotyczące przemocy w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych, realizował Instytut Psychologii Polskiej Akademii Nauk. Generalnie, wskazując podobieństwa między wynikami przeprowadzonych badań, stwierdzono przede wszystkim, że przemoc w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych jest zjawiskiem zdecydowanie zauważalnym. Nie ustalono przy tym jakiegokolwiek roli statusu ekonomiczno-społecznego rodzin, w których przemoc występuje.

Przytaczając powyższe dane, należy pamiętać, że **przemoc w rodzinie wiąże się z lękiem ofiar i świadków przed ujawnianiem takich przypadków**, w związku z czym bardzo trudno oszacować rzeczywistą skalę tego zjawiska.

4. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU

Niniejszy Program został opracowany w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Turku przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Jest zgodny z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390 ze zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie”.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa dla samorządu gminnego także następujące zadania: prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Akty prawne wspomagające podejmowanie działań na rzecz ofiar i sprawców przemocy to:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1507. ze zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 852);
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. 2011 nr 209 poz. 1245);
- uchwała nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 (M.P. 2014 poz. 445);

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Turek na lata 2016-2025.

5. ADRESACI PROGRAMU

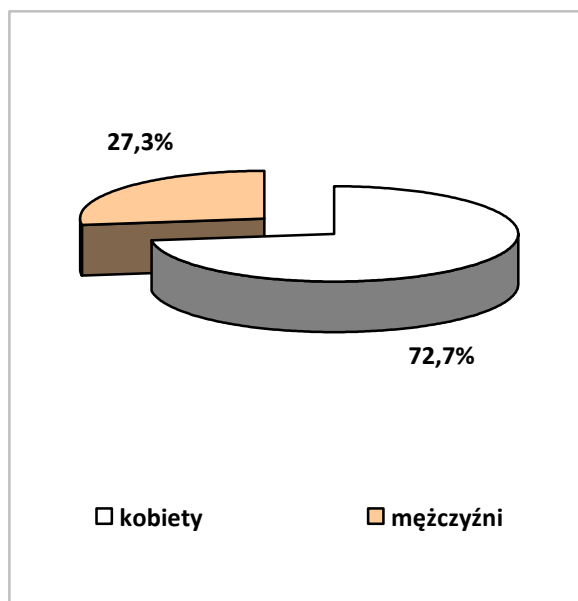
Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Miejskiej Turek na lata 2020-2025 jest adresowany w szczególności do rodzin i osób, które ze względu na przemoc w rodzinie wymagają wsparcia społecznego, sprawców przemocy w rodzinie, świadków przemocy w rodzinie, przedstawicieli instytucji, organizacji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy oraz pozostałych mieszkańców miasta.

II. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY NA TERENIE GMINY MIEJSKIEJ TUREK

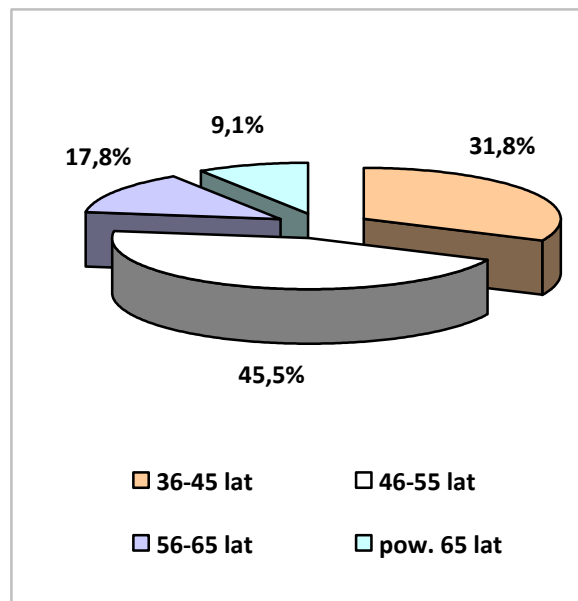
Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w Gminie Miejskiej Turek została oparta na analizie dostępnych danych, tzw. źródeł zastanych oraz ankiet skierowanych do mieszkańców i przedstawicieli funkcjonujących w mieście placówek oświatowych. Do analizy przedłożono 22 anonimowo wypełnione ankiety skierowane do dorosłych mieszkańców, 4 ankiety wypełnionych przez pedagogów i nauczycieli z placówek oświatowych funkcjonujących na terenie miasta oraz 33 ankiety skierowane do uczniów ze szkół z terenu miasta.

Wśród respondentów ankiet skierowanych do dorosłych mieszkańców 72,7% stanowiły kobiety, 27,3% mężczyźni. Najliczniej reprezentowane były grupy wiekowe 46-55 lat (45,5%) i 36-45 lat (31,8%). Mniej licznie reprezentowana była grupa wiekowa 56-65 lat (17,8%). Najmniej liczną grupę stanowiły osoby w wieku pow. 65 lat (9,1%). Strukturę ankietowanych ilustrują poniższe wykresy.

Wykres 1. Struktura ankietowanych według kryterium płci

Wykres 2. Struktura respondentów według kryterium wieku

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość wśród ankietowanych stanowiły osoby mieszkające w mieście od urodzenia (73%), a następnie osoby zamieszkujące gminę od 10 do 30 lat (27%). Pod względem poziomu wykształcenia najliczniej reprezentowana była grupa osób z wykształceniem wyższym (67%), drugą grupę stanowiły osoby legitymujące się

wykształceniem średnim (32%), a 1% respondentów nie określił poziomu wykształcenia.

W badaniu skierowanym do grupy dzieci i młodzieży szkolnej wzięło udział 33 uczniów ze szkoły podstawowej i ponadpodstawowej z terenu miasta, z czego 57% stanowiły kobiety, a 43% mężczyźni. Większość wśród ankietowanych stanowili uczniowie w wieku 17-19 lat (54,5%), a 45,5% tej próby stanowili uczniowie w wieku 14-16 lat. Reprezentantami 54,5% ogółu badanych była młodzież ze szkoły ponadpodstawowej, a 45,5% respondentów to uczniowie szkoły podstawowej.

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY MIEJSKIEJ TUREK

Gmina Miejska Turek położona jest we wschodniej części województwa wielkopolskiego, w powiecie tureckim. Znajduje się w odległości około 35 km od Konina, około 42 km od Kalisza i około 79 km od Łodzi. Jest jedną z 9 jednostek terytorialnych wchodzących w skład powiatu tureckiego.

Gmina Miejska Turek zajmuje powierzchnię 16,17 km². Jej obszar położony jest na Wysoczyźnie Tureckiej, nad rzeką Kiełbaską, dopływem Warty oraz niewielkim ciekim wodnym – rzeką Folusz. Dogodne połączenia komunikacyjne zapewniają drogi krajowe nr 72 (Konin – Łódź – Rawa Mazowiecka) i nr 83 (Turek – Sieradz) oraz droga wojewódzka nr 470 (Kalisz – Kościelec). W pobliżu miasta przebiegają ponadto dwa ważne szlaki komunikacyjne o znaczeniu międzynarodowym: magistrala kolejowa Paryż – Berlin – Warszawa – Moskwa oraz europejska trasa E30 (Poznań – Warszawa) z odcinkiem autostrady A2 łączącej zachód ze wschodem Europy.

Z końcem 2018 r. gmina liczyła ogółem 27 109 mieszkańców, w tym 14 334 kobiety, które stanowiły 53% ogółu ludności, a gęstość zaludnienia wynosiła 1 677 osób na 1 km². Dane odnoszące się do demografii przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Liczba mieszkańców Gminy Miejskiej Turek w latach 2016-2018

zakres danych	2016 r.	2017 r.	2018 r.
liczba mieszkańców ogółem	27 480	27 311	27 109
w tym kobiet	14 523	14 455	14 343

Dane Urzędu Miejskiego w Turku.

Tabela 4. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Miejskiej Turek w latach 2016-2018

zakres danych	2016 r.	2017 r.	2018 r.
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	3 689	3 722	3 712

liczba osób w wieku produkcyjnym	17 655	17 217	16 867
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	6 136	6 372	6 530

Dane Urzędu Miejskiego w Turku.

W 2018 r. w zasobach Gminy Miejskiej Turek znajdowały się 923 mieszkania komunalne. Liczba złożonych wniosków na mieszkanie komunalne wynosiła 111. W 2018 r. gmina dysponowała 154 mieszkaniami socjalnymi. W analizowanym roku na mieszkania socjalne oczekiwało 71 osób.

Sieć placówek przedszkolnych i szkolnych w Turku obejmuje: 3 szkoły podstawowe, 2 szkoły ponadpodstawowe oraz 11 placówek wychowania przedszkolnego (w tym 6 samorządowych publicznych przedszkoli). Opiekę nad dziećmi do lat 3 zapewnia Żłobek Miejski w Turku oraz 4 żłobki prywatne i 1 klubik dziecięcy.

Działalnością kulturalną w mieście zajmują się: Miejski Dom Kultury, w ramach którego funkcjonuje kino „TUR”, Muzeum Miasta Turku im. Józefa Mehoffera, Miejska Biblioteka Publiczna im. Włodzimierza Pietrzaka wraz z jej dwoma filiami oraz Publiczna Biblioteka Pedagogiczna w Koninie filia w Turku oraz biblioteka powiatowa zlokalizowana przy I Liceum w Turku.

Mieszkańcy Gminy Miejskiej Turek mają zapewnioną opiekę w Samodzielnym Publicznym Zespole Opieki Zdrowotnej. W mieście działa 18 aptek.

W latach 2016-2018 udział bezrobotnych w liczbie ludności Gminy Miejskiej Turek w wieku produkcyjnym wynosił odpowiednio: 3,58%, 3,08% i 3,41%. Stopa bezrobocia w powiecie w tym samym rozpatrywanym okresie wynosiła 5,3%, 4,3% i 4,4%.

Większość z zarejestrowanych w 2018 r. w ewidencji gminnej podmiotów gospodarczych działała w sektorze prywatnym, głównie były to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Według danych statystycznych GUS-u najwięcej podmiotów gospodarczych w mieście prowadziło działalność w sferze handlu hurtowego i detalicznego, budownictwa oraz przetwórstwa przemysłowego.

Pomoc społeczną na poziomie Gminy Miejskiej Turek świadczy mieszkańcom Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Turku, którego działalność pomocową uzupełniają parafie i organizacje pozarządowe, z którymi samorząd Gminy Miejskiej Turek współpracuje, zlecając im realizację zadań własnych miasta, udzielając

wsparcia rzeczowego i lokalowego oraz prowadząc doradztwo i konsultacje w sprawach dotyczących realizacji zadań publicznych.

2. PRZEMOC W RODZINIE W ŚWIETLE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH

Podstawowe informacje dotyczące zjawiska przemocy w rodzinach zostały zebrane z instytucji i organów działających na terenie Gminy Miejskiej Turek. Dodatkowo uzupełniono je danymi pozyskanymi od instytucji, których działania obejmowały w latach 2016-2018 mieszkańców miasta.

2.1. PODMIOTY ŚWIADCZĄCE WSPARCIE W GMINIE MIEJSKIEJ TUREK

Zasobami umożliwiającymi przeciwdziałanie przemocy w rodzinie określa się instytucje i organizacje znajdujące się na terenie miasta lub obejmujące swoim zasięgiem działania jej mieszkańców, które prowadzą działalność na rzecz ofiar i sprawców przemocy.

Na terenie Gminy Miejskiej Turek pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie świadczą: Urząd Miejski, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Komenda Powiatowa Policji w Turku, placówki oświatowe i świetlice. Poniższa tabela zawiera dane adresowe tych jednostek.

Tabela 5. Podmioty świadczące wsparcie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w Gminie Miejskiej Turek

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Konińska 4, 62-700 Turek
2.	Zespół Interdyscyplinarny	
3.	Urząd Miejski	ul. Kaliska 59, 62-700 Turek
4.	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	
5.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	ul. Kościuszki 6, 62-700 Turek
6.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	ul. Łąkowa 1, 62-700 Turek
7.	Grupa Wsparcia AA „Refleksja”	ul. 3 Maja 2, 62-700 Turek
8.	Grupa AA „Oaza”	ul. Skwer J. Pawła II 1, 62-700 Turek
9.	Turkowskie Stowarzyszenie Klubu Abstynenta „Krokus”	ul. 3 Maja 2, 62-700 Turek
10.	Ośrodek Wsparcia dla Osób z Problemami Uzależnień	ul. Konińska 4,

11.	Grupa Al-Anon „Nowa droga”	62-700 Turek
12.	Grupa AA „Pierwszy krok”	
13.	Komenda Powiatowa Policji	ul. Legionów Polskich 3, 62-700 Turek
14.	Sąd Rejonowy	ul. Legionów Polskich 4, 62-700 Turek
15.	Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej	

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Turku.

Urząd Miejski w ramach realizacji zadań własnych nałożonych na gminę odpowiada za zapewnienie środków i tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na ten obszar działań zatwierdza uchwałą Rada Miejska. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w Gminie Miejskiej Turek w latach 2016-2018.

Tabela 6. Środki finansowe przeznaczone w Gminie Miejskiej Turek w latach 2016-2018 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie

przeznaczenie	wielkość nakładów (w zł) w poszczególnych latach		
	2016 r.	2017 r.	2018 r.
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	656 661,25	650 307,69	687 922,63
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	15 100	14 000	13 970
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	2 000	16 921,95	8 000
razem	673 781,25	681 229,64	709 892,63

Dane Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Turku.

Środki przeznaczane w latach 2016-2018 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie rosły systematycznie, najwyższy poziom osiągając w 2018 r. – 709 892,63 zł. Największe kwoty w latach 2016-2018 wydatkowano na rozwiązywanie problemów alkoholowych, znacznie mniejsze na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i narkomanii.

Ważną funkcję w procesie przeciwdziałania przemocy w rodzinie pełni **Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, która w ramach swoich zadań m.in. prowadzi rozmowy motywujące do podjęcia leczenia uzależnienia i zachęca członków rodziny do terapii rodzin. Miejska Komisja Rozwiązywania

Problemów Alkoholowych kontaktowała się z 2 osobami dotkniętymi przemocą w 2016 r., z 5 osobami w 2017 r. oraz z 3 w 2018 r. Wybrane dane porównawcze dotyczące działalności Komisji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Działalność MKRPA w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Miejskiej Turek w latach 2016-2018

zakres danych	2016 r.	2017 r.	2018 r.
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie MKRPA	2	5	3

Dane Miejskiej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Turku.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Miejskiej Turek przeprowadzała również rozmowy interwencyjno-motywujące z osobami nadużywającymi alkoholu. Do zadań Komisji należą także działania zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. W latach 2016-2018 członkowie Komisji przeprowadzili w sumie 363 rozmowy motywujące oraz skierowali do sądu 74 wnioski o zastosowanie leczenia odwykowego. Dane w tym zakresie zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 8. Działalność MKRPA w latach 2016-2018 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w Gminie Miejskiej Turek

zakres danych	2016 r.	2017 r.	2018 r.
liczba osób, z którymi MKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu	115	151	97
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których MKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	33	22	19

Dane Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Turku.

W celu skutecznego przeciwdziałania problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminowania ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo konieczne jest prowadzenie działań związanych z ich rozwiązywaniem, profilaktyką oraz integracją społeczną osób nimi dotkniętych.

Profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmuje m.in. poprzez wspieranie, szczególnie wśród dzieci i młodzieży szkolnej, potrzeb w zakresie sportu i rekreacji, organizowanie konkursów, spektakli, imprez masowych i festynów propagujących zdrowy styl życia, finansowanie kampanii, programów i przedsięwzięć

profilaktycznych, a także organizowanie i finansowanie szkoleń, jak również zakup materiałów edukacyjno-informacyjnych związanych z profilaktyką uzależnień (plakaty, broszury i ulotki).

Utworzenie **Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie** jest efektem wejścia w życie nowych przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Celem działania Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego – w obszarze miasta. W skład Zespołu wchodzi zwykle przedstawiciele Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorskiej służby sądowej i prokuratury.

Do głównych zadań Zespołu należy:

- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu zapobieganie zjawisku,
- diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą,
- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
- rozpowszechnienie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjonowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których istnieje zagrożenie występowania przemocy, oraz rodzin, w których dochodzi do przemocy,
- prowadzenie dokumentacji, podejmowanie działań wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy.

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ma na celu skupienie przedstawicieli wszystkich instytucji i służb z terenu miasta, których wspólne działania mogą kompleksowo przyczynić się do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie i stworzenia systemu wsparcia dla osób i rodzin, gdzie występuje zjawisko przemocy. Zespół zajmuje się tworzeniem i realizowaniem planu pomocy rodzinie, współpracą ze wszystkimi instytucjami z terenu miasta zajmującymi się problemem przemocy, a ponadto powołuje grupy robocze, które podejmują pracę indywidualną z zagrożoną

przemocą rodziną. Wybrane dane dotyczące działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w Turku w latach 2016-2018 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Miejskiej Turek w latach 2016-2018

zakres danych	2016 r.	2017 r.	2018 r.
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	9	9	9
liczba spotkań ZI w ciągu roku	4	4	4
liczba spotkań grup roboczych ZI	220	220	288
liczba złożonych do ZI „Niebieskich Kart”	55	55	72
w tym sporządzonych przez Policję	53	54	66
w tym sporządzonych przez pracowników socjalnych	2	1	5
liczba zamkniętych „Niebieskich Kart”	38	63	42
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	1	3	32

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Miejskiej Turek.

W 2018 r. Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Miejskiej Turek liczył 9 członków. W ciągu tego roku odbyły się 4 spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego oraz 288 spotkań grup roboczych, które realizowały zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy. Przedstawiciele Zespołu Interdyscyplinarnego wszczęli w 2018 r. ogółem 72 procedury „Niebieskich Kart” wśród rodzin z Gminy Miejskiej Turek, w tym 66 zostało sporządzonych przez Policję i 5 przez pracowników socjalnych.

Ważną rolę w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie pełni przeprowadzająca interwencje domowe związane z tym zjawiskiem Policja. Teren Gminy Miejskiej Turek podlega **Komendzie Powiatowej Policji w Turku**.

Według danych Komendy Powiatowej Policji w Turku, na terenie miasta stwierdza się przestępstwa w kategorii najbardziej uciążliwych społecznie, są to: kradzież, uszkodzenie mienia, przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu, przestępstwa rozbójnicze. Policja, podejmując czynności wobec rodziny, w której występuje przemoc, ma za zadanie:

- udzielić osobie pokrzywdzonej niezbędnej pomocy, w tym udzielić pierwszej pomocy, a w razie potrzeby zorganizować pomoc medyczną;
- podjąć w razie potrzeby inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób dotkniętych przemocą, a wobec sprawcy przemocy

zastosować odpowiednie procedury, np. użycie środków przymusu bezpośredniego czy zatrzymanie (agresywny sprawca);

- przeprowadzić ze sprawcą rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, oraz wezwać sprawcę do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego;
- przeprowadzić na miejscu zdarzenia czynności w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa;
- podjąć działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, a w szczególności systematycznie składać wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby dotkniętej przemocą, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą;
- obligatoryjnie wdrożyć procedurę „Niebieskiej Karty” i poinformować, gdzie można uzyskać profesjonalną, bezpłatną pomoc.

Z analizy danych przedstawionych przez Komendę Powiatową Policji w Turku wynika, że w 2018 r. wśród osób doświadczonych przemocą w rodzinie zdecydowanie przeważały kobiety. Funkcjonariusze stwierdzili też przypadki stosowania przemocy wobec mężczyzn i nieletnich. Ustalono, że w analizowanym czasie sprawcami przemocy byli przede wszystkim mężczyźni, niejednokrotnie pozostający pod wpływem alkoholu. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Dane Komendy Powiatowej Policji dotyczące przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miejskiej Turek w 2018 r.

zakres danych	2018 r.
liczba zastosowanych procedur „Niebieska Karta” – sporządzonych formularzy	185
liczba osób doświadczonych przemocą w rodzinie	203
w tym kobiety	187
w tym mężczyźni	10
w tym nieletni	6
w tym osoby starsze	–
liczba sprawców przemocy w rodzinie	185
w tym kobiety	6
w tym mężczyźni	179
w tym nieletni	–
liczba sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu	140

w tym kobiety	2
w tym mężczyźni	138
w tym nieletni	–

Dane Komendy Powiatowej Policji w Turku.

W ramach szeroko rozumianej profilaktyki przedstawiciele Policji uczestniczą w spotkaniach z dziećmi i młodzieżą, prowadzą pogadanki i prelekcje profilaktyczne, organizują zebrania z mieszkańcami dotyczące bezpieczeństwa w mieście, dokonują sprawdzania oraz obserwacji miejsc szczególnie niebezpiecznych, a także biorą czynny udział w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego.

Przemoc w rodzinie nie jest jasno i konkretnie nazwana w przepisach prawnych, dlatego istotne są okoliczności czynu, ich powtarzalność oraz skutki, jakie wywołuje, zarówno w rodzinie, jak i w szerszej społeczności. Sprawca może podlegać sankcjom wynikającym z przepisów kodeksu cywilnego, kodeksu karnego, kodeksu drogowego i innych przepisów właściwych dla indywidualnie postrzeganego przypadku przemocy. Sprawy sporne dla mieszkańców Gminy Miejskiej Turek rozstrzyga **Sąd Rejonowy w Turku**.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2001 r. o **kuratorach sądowych**, kurator sądowy jest organem wykonawczym sądu i realizuje zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym, związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. Działania pomocowe realizowane przez kuratorów mają charakter niematerialny i dotyczą umożliwienia właściwego wykonywania władzy rodzicielskiej. Teren miasta jest objęty działalnością Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Turku. Z nadesłanej informacji wynika, iż W 2018 r. wobec mieszkańców Gminy Miejskiej Turek w pionie kurateli dla dorosłych Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Turku prowadzono 140 spraw związanych ze stosowaniem przemocy.

Przemoc w rodzinie jest problemem, którego nie determinuje ani kontekst regionalny ani społeczny, dotyka on ludzi niezależnie od ich statusu i miejsca zamieszkania. Istotne jest więc dążenie do wypracowania uniwersalnego standardu wsparcia osób doświadczających przemocy (dzieci, dorosłych i osób starszych), adekwatnego do potrzeb i warunków miejscowych.

Pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej udziela także **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Turku** będący instytucją powołaną do wspierania

mieszkańców w przezwyciężaniu trudności życiowych, których nie są oni w stanie pokonać samodzielnie, wykorzystując własne zasoby i możliwości. Należą do nich osoby i rodziny doświadczające przemocy, zarówno ofiary, jak i sprawcy.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej udzielał mieszkańcom informacji o możliwości uzyskania pomocy, wypłacał świadczenia finansowe, wskazywał adresy instytucji wspierających, prowadził pracę socjalną w rodzinie dotkniętej przemocą oraz podejmował działania we współpracy z innymi instytucjami i organizacjami działającymi w tym obszarze. Działania te zazębiały się w związku z realizacją procedury „Niebieskie Karty” przez pracowników socjalnych w grupach roboczych.

W 2018 r. MOPS do realizacji swoich zadań zatrudniał 2 osoby w kadrze kierowniczej oraz 12 pracowników socjalnych. Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie w latach 2016-2018, zmniejszała się nieznacznie (z 1 015 w 2016 r. do 864 w 2018 r.). Podobnie malała liczba osób w rodzinach objętych pomocą MOPS-u w tym okresie (z 1 553 w 2016 r. do 1 258 w 2018 r.). Poniżej zamieszczono dane liczbowe dotyczące beneficjentów objętych przez MOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2016-2018.

Tabela 11. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w Gminie Miejskiej Turek objęci wsparciem MOPS-u w latach 2016-2018

liczba beneficjentów	2016 r.	2017 r.	2018 r.
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	1 015	911	864
liczba rodzin	806	160	709
liczba osób w rodzinach	1 553	1 406	1 258

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Turku.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Turku, wykonując zadania pomocy społecznej w Gminie Miejskiej Turek, udzielał rodzinom z miasta wsparcia m.in. z powodu przemocy domowej, jak również alkoholizmu lub narkomanii, które niejednokrotnie przyczyniają się do jej wystąpienia. Liczba rodzin, którym w latach 2016-2018 udzielano wsparcia z powodu alkoholizmu lub narkomanii ulegała niewielkim wahaniom, najwyższą wartość osiągając w 2016 r. – 119 rodzin. Jeśli chodzi o pomoc udzielaną rodzinom z powodu przemocy, to w latach 2016-2017 były to odpowiednio: 28, 23 i 25 rodzin. Dane zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 12. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w Gminie Miejskiej Turek objęci wsparciem MOPS-u z powodu przemocy w rodzinie, alkoholizmu lub narkomanii w latach 2016-2018

rok	liczba rodzin		liczba osób w rodzinach	
	przemoc w rodzinie	alkoholizm lub narkomania	przemoc w rodzinie	alkoholizm lub narkomania
2016	10	119	28	170
2017	9	116	23	168
2018	9	111	25	169

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Turku.

W wykonywaniu zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi miasta, innymi jednostkami organizacyjnymi, służbą zdrowia, Policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomocą społeczną.

Podstawowym zadaniem pracowników socjalnych Ośrodka jest praca socjalna, przeprowadzenie wywiadu środowiskowego, mającego na celu zebranie informacji i ustalenie diagnozy dotyczącej zjawiska przemocy, jej form, powtarzalności, nasilenia, sposobów reagowania poszczególnych członków rodziny na przemoc oraz uruchomienie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy, który ustala plan pomocy rodzinie i podejmuje się jego realizacji. Nie zawsze można jednak przeprowadzić wywiad środowiskowy przed zaistnieniem poważnego zdarzenia wywołującego znaczny kryzys w rodzinie, gdyż przemoc pozostaje nadal tematem wstydlivym.

Informacje do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej można zgłaszać w związku z podejrzeniem, iż w rodzinie dochodzi do przemocy. Każde zgłoszenie jest sprawdzane i wyjaśniane przez pracowników socjalnych. Jeżeli zgłoszenie okaże się bezpodstawne, rozpatrywane są ewentualne przyczyny innych trudności, które mogły wpłynąć na postrzeganie rodziny jako doświadczającej przemocy (niezaradność życiowa, niepełnosprawność, choroby członków rodziny, np.: zaburzenia psychiczne, zaburzenia zachowania i inne). W przypadku potwierdzenia występowania przemocy domowej rodzina jest obejmowana szerszym systemem monitoringu, wsparcia i pomocy przez działające lokalnie instytucje gminne, a jeżeli zachodzi taka potrzeba,

również powiatowe. Przykładem uruchomienia szerszego systemu pomocy rodzinom doświadczającym przemocy jest zwołanie Zespołu Interdyscyplinarnego.

Profesjonalne wsparcie świadczy funkcjonujący w strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej dział **Ośrodek Wsparcia dla Osób z Problemami Uzależnień**, w którym przyjmują: terapeuta uzależnień oraz psycholodzy (dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych). W ramach działalności tego działu MOPS wsparcie mogą otrzymać osoby doświadczające przemocy ze strony swoich partnerów. Działalność Ośrodka obejmuje:

- udzielanie konsultacji i poradnictwa dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz osób doznających przemocy,
- udzielanie informacji na temat szkodliwości używania narkotyków i alkoholu,
- informowanie klientów o sposobach i miejscach leczenia,
- wspieranie i motywowanie do leczenia uzależnień,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w szczególności kierowanie osób doświadczających przemocy do pracownika socjalnego, celem udzielenia wsparcia w występującej złej sytuacji materialnej,
- udzielanie pomocy prawnej osobom doznającym przemocy,
- prowadzenie grup wsparcia oraz wspieranie rozwoju grupy Al-anon,
- wspieranie Grupy AA.

Mieszkańcy Gminy Miejskiej Turek mają zapewnioną opiekę w Samodzielnym Publicznym Zespole Opieki Zdrowotnej. Lekarz, w związku z wystąpieniem przemocy, ma obowiązek na prośbę poszkodowanego dokonać oceny obrażeń oraz wystawić stosowne zaświadczenie wykazujące uszkodzenia somatyczne i objawy psychiczne, będące efektem doświadczenia przemocy. Jeżeli zachodzi taka potrzeba, udziela pomocy medycznej i kieruje na odpowiednie leczenie pacjenta, który doznał uszczerbku na zdrowiu. Każdorazowo przy zgłoszeniu się osoby doświadczającej przemocy domowej lekarz informuje o możliwościach szukania pomocy i wskazuje właściwe instytucje.

Wśród innych możliwości uzyskania pomocy w związku z przemocą w rodzinie lub innych traumatycznych przeżyć wywołujących kryzys w rodzinie warto wymienić możliwość odbycia rozmowy telefonicznej. Kontakt telefoniczny pozwala osobie szukającej wsparcia na zapewnienie anonimowości oraz nie zmusza

do bezpośredniego spotkania z pracownikiem instytucji, co może dla wielu osób być krępujące. Poniżej zamieszczono tabelę z wybranymi telefonami, pod którymi można uzyskać wsparcie psychologiczne, porady oraz zostać pokierowanym do właściwych instytucji.

Tabela 13. Numery telefonów, pod którymi można uzyskać wsparcie i porady

lp.	instytucja	nr telefonu
1.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Turku	63 280 36 62
2.	dział MOPS Ośrodek Wsparcia dla Osób z Problemami Uzależnień	
3.	Telefon Zaufania	63 289 17 17
4.	Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	63 280 36 62 i 64
5.	Komenda Powiatowa Policji w Turku	63 269 82 00
6.	SP Zakład Opieki Zdrowotnej w Turku	63 280 55 00
7.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Turku	63 289 24 06
8.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Turku	63 278 50 73
9.	Katolickie Centrum Służby Rodzinie im. św. Gianny Beretty Molli	518 014 526
10.	Punkt Interwencji Kryzysowej	63 289 24 06
11.	STOP – telefon Centrum Praw Kobiet dla kobiet dotkniętych przemocą i dyskryminacją	22 621 35 37
12.	Ogólnopolskie pogotowie dla ofiar przemocy w rodzinie „Niebieska Linia”	801 120 002
13.	Anonimowa Policyjna Linia Specjalna	800 120 148
14.	Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka	800 12 12 12
15.	Telefoniczna Pierwsza Pomoc Psychologiczna	22 425 98 48
16.	Telefoniczna Poradnia dla Osób w Kryzysie Emocjonalnym	116 123
17.	Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży	116 111
18.	Młodzieżowy [i nie tylko] Telefon Zaufania	22 192 88
19.	Pomarańczowa Linia – system pomocy rodzicom, których dzieci upijają się	800 140 068
20.	Antydepresyjny Telefon Zaufania Centrum ITAKA	22 654 40 41

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Turku oraz opracowanie własne.

2.2. PODMIOTY SPOZA GMINY WSPIERAJĄCE MIESZKAŃCÓW GMINY MIEJSKIEJ TUREK

Mieszkańcy Gminy Miejskiej Turek objęci są wsparciem instytucji i organizacji działających poza gminą w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wykaz tych jednostek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z miasta Turek usytuowane poza miastem

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu	liczba osób objętych wsparciem
1.	Stowarzyszenie Monar	ul. Nowolipki 9b 1, 00-151 Warszawa	1
2.	PCK Oddział Rejonowy w Kaliszu	ul. Dobrzecka 2, 62-800 Kalisz	2
3.	Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta	ul. Warszawska 93a, 62-800 Kalisz	2
4.	Stowarzyszenie Monar Schronisko dla osób bezdomnych Markot	ul. Czapliniecka 198, 97-400 Bełchatów	1
5.	Pogotowie Społeczne	ul. Bydgoska 6/7, 61-123 Poznań	2
6.	Noclegownia Koło	ul. Sosnowa 1, 62-600 Koło	2
7.	Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne	ul. Zamenhofa 13a, 81-290 Gdynia	1
8.	Dom Pomocy Społecznej	ul. ks. Poniatowskiego 21, 62-600 Koło	8
9.	Dom Pomocy Społecznej	Blizna 55, 62-200 Koło	6
10.	Dom Pomocy Społecznej	ul. Kościelna 46, 62-561 Ślesin	2
11.	Dom Pomocy Społecznej	Skęczniew 58, 62-730 Dobra	20
12.	Dom Pomocy Społecznej	ul. Ujska 47, 64-800 Chodzież	1
13.	Dom Pomocy Społecznej	ul. gen. Sikorskiego 1, 63-507 Kobyla Góra	1
14.	Dom Pomocy Społecznej	97-340 Łochyńsko 75a	1
15.	Dom Pomocy Społecznej	Plac Wolności im. Jana Pawła II 5, 63-300 Pleszew	1
16.	Dom Pomocy Społecznej	Wojszyce 47, 99-311 Bedlno	1
17.	Dom Pomocy Społecznej	Stary Gostków 41, 99-220 Stary Gostków	1
18.	Zespół Domów Pomocy Społecznej prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi	ul. Staszica 2, 64-730 Wieleń	1
19.	Dom Pomocy Społecznej dla dzieci prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr św. Dominika	ul. Szkolna 15, 62-230 Mielżyn	1

20.	Dom Pomocy Społecznej dla Osób Przewlekłe Psychiczenie Chorych	ul. Zofii Holszańskiej 13, 26-600 Radom	1
21.	Dom Pomocy Społecznej dla Osób Przewlekłe Psychiczenie Chorych	ul. Grójecka 1, 05-600 Lesznowola	1

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Turku.

3. WSPÓŁPRACA KOŚCIOŁÓW W ZAKRESIE EDUKACJI NA TEMAT PRZEMOCY W RODZINIE I WSPIERANIA RODZIN W KRYZYSIE

Wsparcie rodzin w kryzysie, kształtowanie wzorca rodziny oraz właściwej komunikacji w rodzinie leży w sferze zainteresowań Kościoła rzymskokatolickiego, dla którego umacnianie rodziny jest jednym z podstawowych zadań. Parafie rzymskokatolickie w Gminie Miejskiej Turek należą do diecezji włocławskiej metropolii gnieźnieńskiej. Dane na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Parafie rzymskokatolickie w Gminie Miejskiej Turek w 2018 roku

dekanat	nazwa parafii	adres
turecki	Parafia p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa	pl. H. Sienkiewicza 4, 62-700 Turek.
	Parafia p.w. św. Barbary	Skwer Jana Pawła II 1, 62-700 Turek.

Dane Urzędu Miejskiego w Turku i Archidiecezji Gnieźnieńskiej.

W Kurii Biskupiej Diecezji Włocławskiej, ul. Gdańska 2, 87-800 Włocławek, działa Duszpasterstwo Rodzin. Diecezjalnym duszpasterzem rodzin jest ks. mgr lic. Artur Krzyżanowski (e-mail: a.krzyz@o2.pl). Diecezjalną doradczynią życia rodzinnego jest Małgorzata Bojarska. W Duszpasterstwie Rodzin specjalistyczną pomocą rodzinie zajmuje się Katolickie Centrum Służby Rodzinie im. św. Gianny Beretty Molli (tel. 518 014 526), Prowadzone są tam katechezy dla narzeczonych, poradnictwo rodzinne, udzielana jest pomoc psychologiczna.

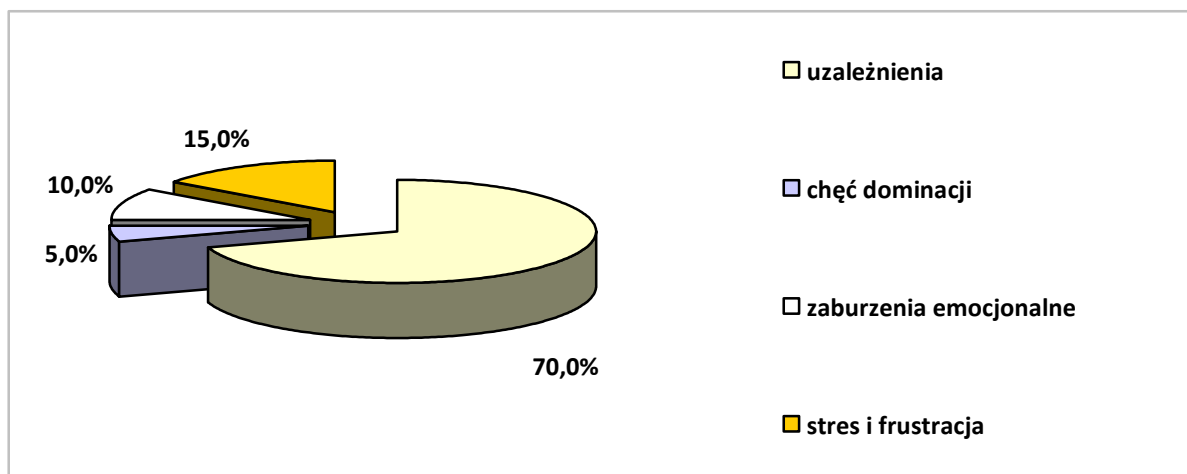
4. BADANIA ANKIETOWE DOTYCZĄCE PRZEMOCY

4.1. BADANIA W ŚRODOWISKU LOKALNYM

W ramach diagnozy problemu przemocy w rodzinie w Gminie Miejskiej Turek zostały przeprowadzone badania ankietowe wśród osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej oraz mieszkańców miasta. Do analizy przedłożono

w sumie 22 wypełnione anonimowo ankiety. W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego, jakie są najczęstsze przyczyny stosowania przemocy w rodzinie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 3. Jaka jest wg Pani/Pana najczęstsza przyczyna stosowania przemocy w rodzinie?

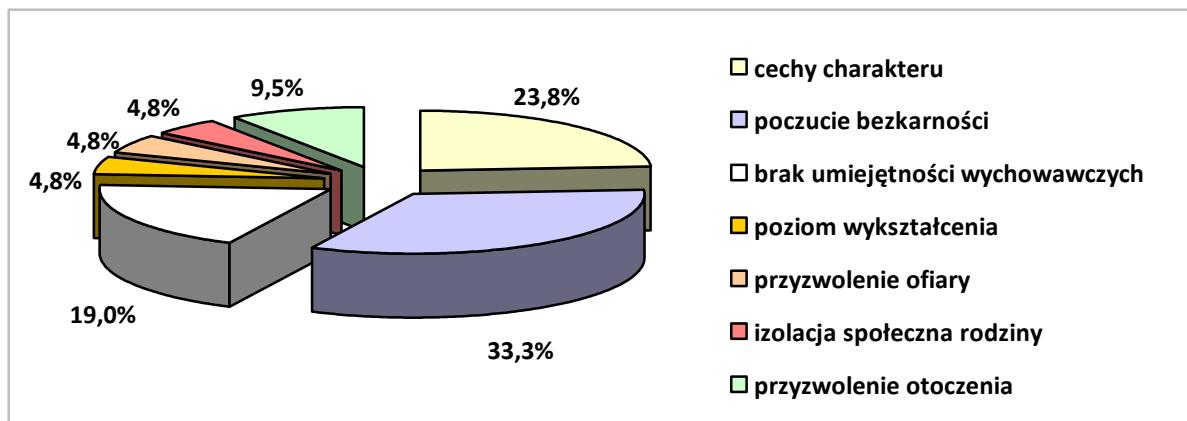

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych najczęstszą przyczyną stosowania przemocy w rodzinie były uzależnienia (70%). W dalszej kolejności wymieniano stres i frustrację (15%), a także zaburzenia emocjonalne oraz chęć dominacji (5%).

W kolejnym pytaniu ankietowani identyfikowali czynniki, które mogą mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie. Najczęściej wskazywanymi przez badanych czynnikami mogącymi mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie były: poczucie bezkarności (33,3%), cechy charakteru (23,8%), a także brak umiejętności wychowawczych (19%) oraz przyzwolenie ofiary (9,5%). Wymieniono także przyzwolenie ofiary, poziom wykształcenia oraz izolację społeczną rodziny. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

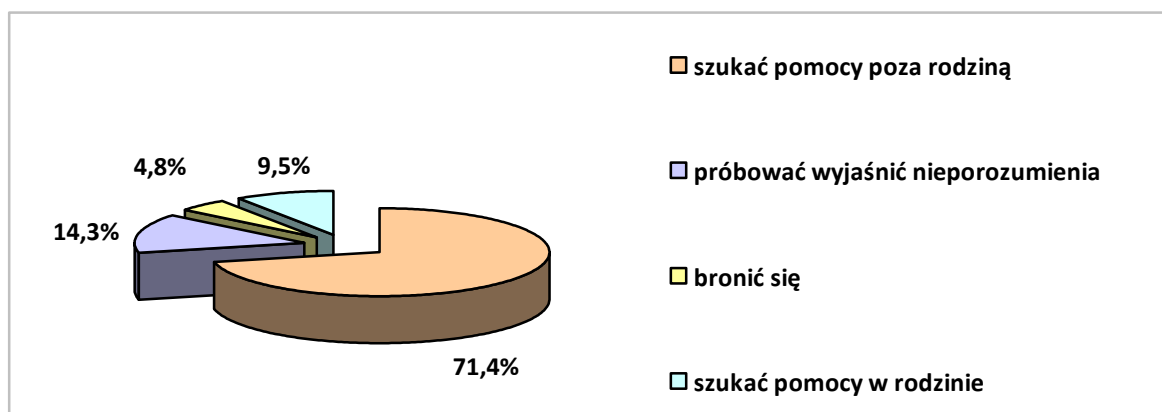
Wykres 4. Jakiego Pani/Pana zdaniem czynniki mogą mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W ankiecie zawarto także pytanie, jak powinna zachowywać się ofiara przemocy w rodzinie. Wykres zamieszczony poniżej pokazuje, jakie odpowiedzi najczęściej wybierali uczestnicy badania.

Wykres 5. Jak Pani/Pana zdaniem powinna zachowywać się ofiara przemocy w rodzinie?

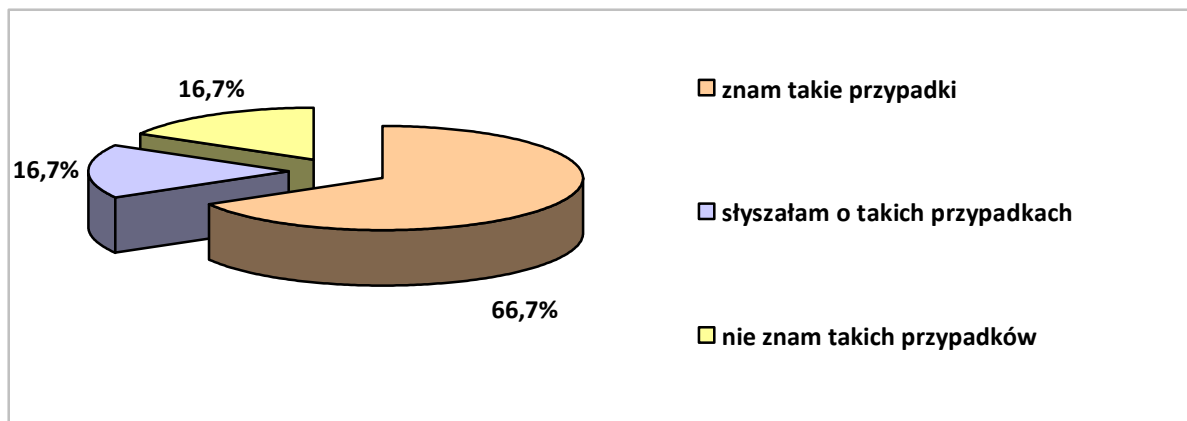

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według najliczniejszej grupy ankietowanych ofiary przemocy powinny przede wszystkim szukać pomocy poza rodziną (71,4%), według innych próbować wyjaśnić nieporozumienia (14,3%), a w dalszej kolejności szukać pomocy w rodzinie (9,5%) i bronić się (4,8%).

Uczestników badania sondowano również w kwestii znajomości przypadków występowania przemocy w rodzinie w mieście. Na podstawie wypowiedzi respondentów można stwierdzić, iż przypadki występowania przemocy w rodzinie w mieście zna bądź o nich słyszało ponad 83,4% ankietowanych. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

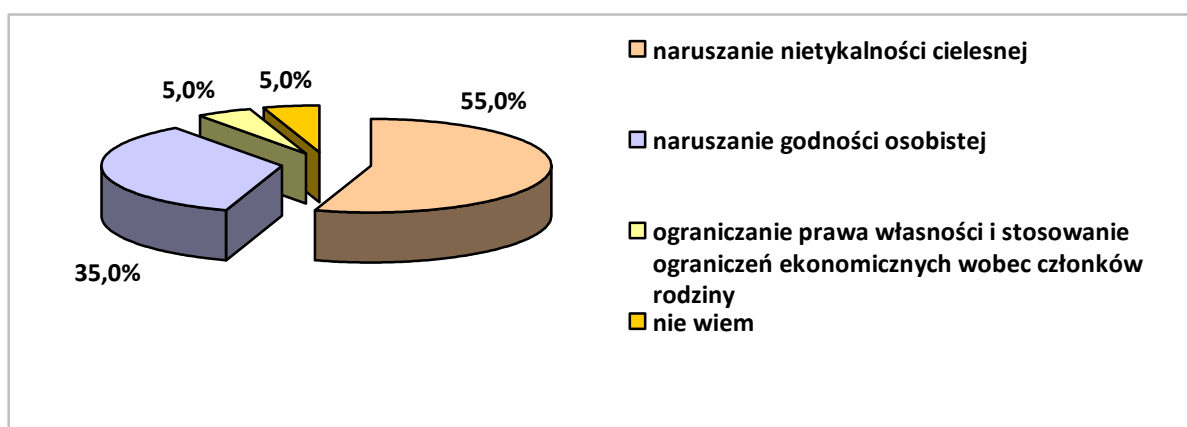
Wykres 6. Czy zna Pani/Pan przypadki występowania przemocy w rodzinie na terenie miasta lub o nich słyszała/słyszał?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła form przemocy w rodzinie, które, zdaniem badanych, najczęściej występują w mieście. Uczestnicy ankiety wskazywali w szczególności na naruszanie nietykalności fizycznej oraz naruszanie godności osobistej. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

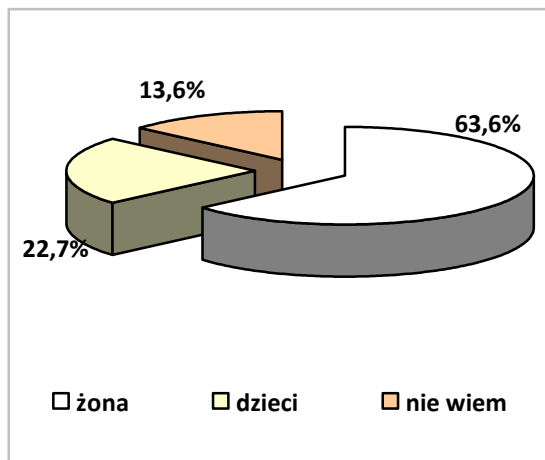
Wykres 7. Jakie formy przemocy wg Pani/Pana wiedzy występują najczęściej w rodzinach zamieszkałych w Gminie Miejskiej Turek?

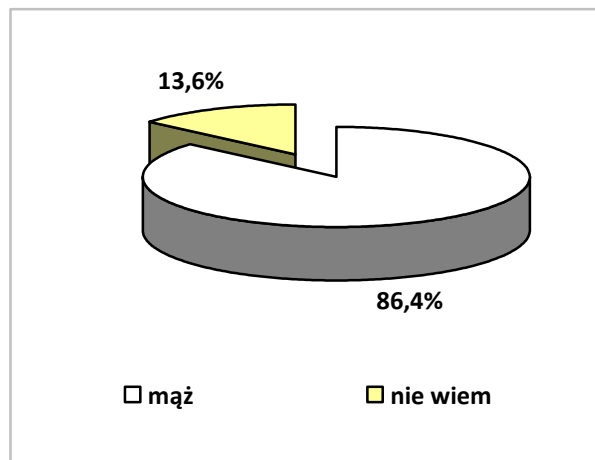
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W kolejnych pytaniach poproszono respondentów ankiety o wskazanie ofiar i sprawców przemocy w rodzinie. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 8. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie w Gminie Miejskiej Turek?

Wykres 9. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie w Gminie Miejskiej Turek?

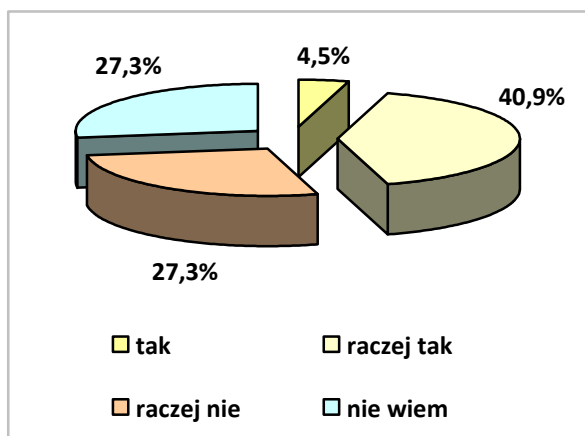

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

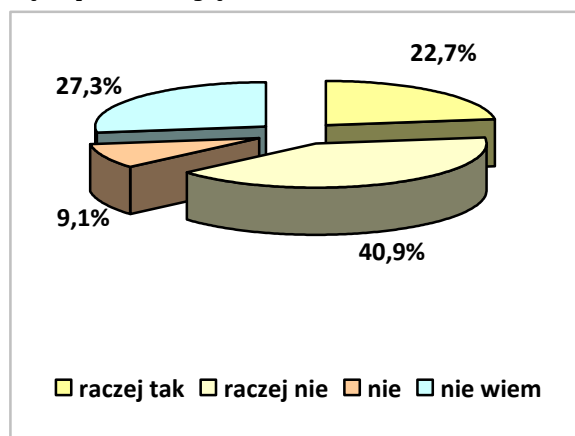
Zdecydowana większość uczestników badania ankietowego wyraziła opinię, że ofiarami przemocy w rodzinie padają najczęściej żony i dzieci. Jeśli zaś chodzi o wskazanie sprawcy przemocy w rodzinie, to zdecydowana większość badanych uznała, że tą osobą zwykle jest mąż.

Odpowiadając na kolejne pytania, uczestnicy badania oceniali ofertę pomocy świadczonej ofiarom przemocy w rodzinie oraz działania podejmowane wobec sprawców przemocy w rodzinie. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 10. Czy wg Pani/Pana wiedzy realizowana w Gminie Miejskiej Turek oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie jest wystarczająca?

Wykres 11. Czy wg Pani/Pana wiedzy podejmowane w Gminie Miejskiej Turek działania wobec sprawców przemocy w rodzinie są wystarczające?

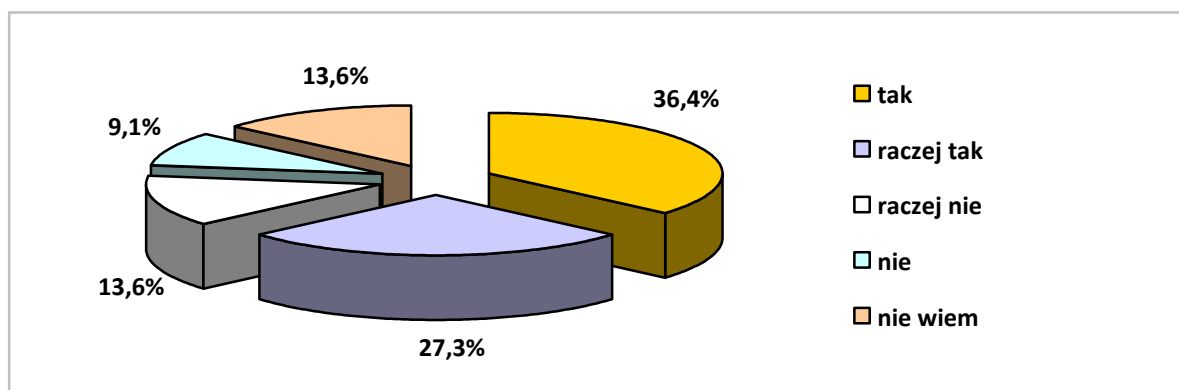

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według niespełna połowy respondentów oferta wsparcia udzielanego ofiarom przemocy jest wystarczająca lub raczej wystarczająca. Przeciwnego zdania było 27,3% badanych. Tyle samo badanych nie sprecyzowało stanowiska w tej sprawie. W przypadku oceny działań podejmowanych wobec sprawców przemocy w rodzinie przeważały opinie negatywne. Odmiennej opinii wyraziło 22,7% respondentów. Zdania w tej sprawie nie przedstawiło ponad 27,3% ankietowanych.

Respondentów zapytano także, czy przemoc w rodzinie postrzegają jako duży problem społeczny. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

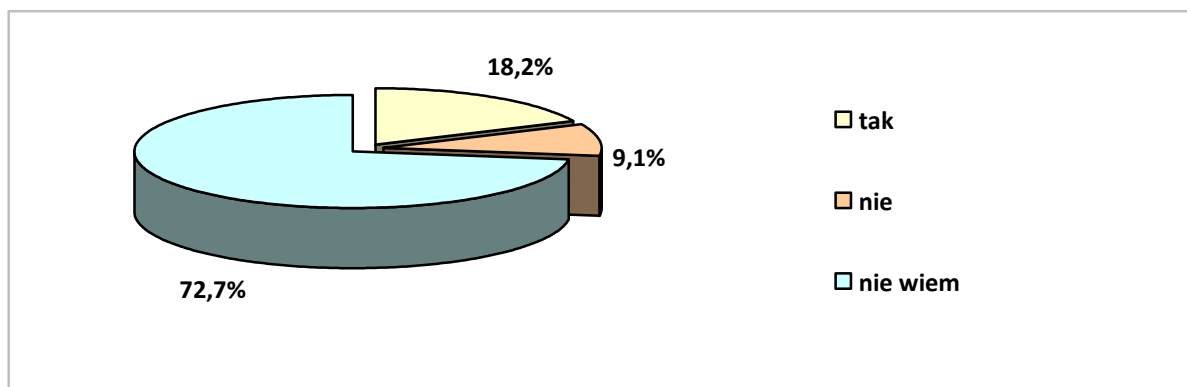
Wykres 12. Czy postrzega Pani/Pan przemoc w rodzinie jako istotny problem na terenie miasta?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Blisko 64% respondentów stwierdziło, że przemoc w rodzinie jest lub raczej jest ważnym problemem społecznym na terenie miasta. Trudności z odpowiedzią na miało ponad 13% badanych. Uczestnicy badania mieli też trudności z odpowiedzią na pytanie o ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie miasta, co ilustruje wykres zamieszczony poniżej.

Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie miasta?

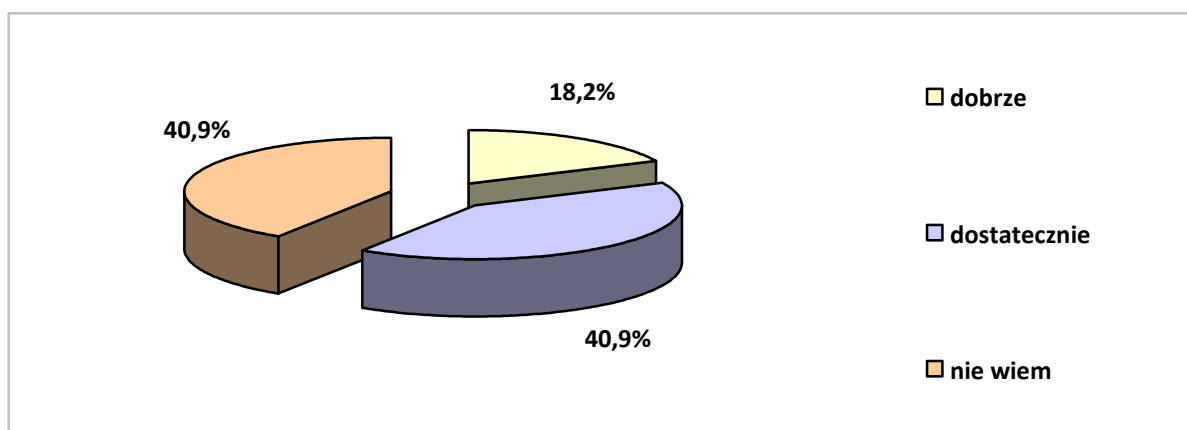

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najwięcej (72,7%) respondentów wybrało odpowiedź „nie wiem”. Według 18,5% badanych przemoc w rodzinie może się nasilać, a ponad 9% było przeciwnego zdania.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym ocenić działania profilaktyczne podejmowane w mieście w związku z problemem przemocy w rodzinie. Uzyskane opinie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 14. Jak Pani/Pan ocenia prowadzone w mieście działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Podejmowane w mieście działania profilaktyczne dotyczące problemu przemocy w rodzinie zostały ocenione na ogół pozytywnie, aczkolwiek prawie 41% badanych miało problem z odpowiedzią na to pytanie.

Uczestników badania poproszono także o wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w mieście w celu przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie. Odpowiadając na nie, ankietowani szczególny nacisk położyli na zintensyfikowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych adresowanych zarówno do dzieci i młodzieży, jak i do dorosłych, realizowanie programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy oraz monitorowanie funkcjonowania rodzin, w których takie problemy miały miejsce. Podkreślano także konieczność zapewnienia bezpieczeństwa ofiarom przemocy, prowadzenia kampanii informacyjnych o dostępnych formach pomocy oraz organizowania szkoleń na temat przeciwdziałania i walki z uzależnieniami. Dostrzeżono również potrzebę aktywizacji zawodowej środowisk zagrożonych uzależnieniami i przemocą oraz wspomagania rodziców w procesie wychowawczym w ramach pedagogizacji. Za równie ważne uznano skuteczne karanie sprawców i częstsze kontrolowanie prawidłowości i przestrzegania zasad sprzedaży alkoholu.

4.2. BADANIA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM

Informacje, które pomogły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań i zjawisk patologicznych uzyskano, poddając analizie ankiety wypełnione w sześciu placówkach oświatowych funkcjonujących na terenie miasta.

Do szkół biorących udział w niniejszym badaniu ankietowym uczęszczało w roku szkolnym 2018/2019 ogółem 3 952 uczniów i wychowanków. Zatrudniano tam w tym czasie 369 nauczycieli. Uczniowie 4 szkół mogli skorzystać z pomocy pedagoga, 3 placówki oferowały pomoc psychologa. 4 placówki zapewniały opiekę w ramach zajęć świetlicowych. Poniżej zamieszczono tabelę przedstawiającą dane dotyczące ujawnionych w szkołach na terenie miasta przypadków zachowań negatywnych i zjawisk patologicznych.

Tabela 16. Przypadki negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych ujawnionych w społeczności uczniowskiej w Gminie Miejskiej Turek w roku szkolnym 2018/2019

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	występowanie		
	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	4	15	0
sięganie po alkohol	2	1	2
sięganie po narkotyki	1	0	3
niszczenie mienia szkolnego	4	24	0
kradzieże na terenie szkoły	3	10	1
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	2	24	2
udział w grupach negatywnych	1	10	3
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	3	53	1
autoagresja	4	18	0
ucieczki z domu	2	2	2
przestępczość ujawniona	0	0	0
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	3	35	1

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych miasta.

Do najczęściej występujących wśród uczniów zachowań negatywnych należały: agresja i przemoc w grupie rówieśniczej, przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego, niszczenie mienia szkolnego, dyskryminacja w grupie rówieśniczej, autoagresja oraz palenie papierosów. Przedstawiciel tylko jednej badanej placówki nie zauważył wzrostu negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych w ciągu ostatnich trzech lat. Reszta ankietowanych nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Ankietowani przedstawiciele placówek oświatowych wskazywali również najczęstsze problemy rodzin w pytaniu zamkniętym, gdzie należało wskazać liczbę ujawnionych przypadków danego zjawiska. Pozyskane dane liczbowe zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 17. Przypadki patologicznych zachowań i dysfunkcji stwierdzonych w środowisku rodzinnym uczniów w roku szkolnym 2018/2019

rodzaj zjawiska	występowanie	
	liczba ujawnionych przypadków	nie stwierdzono (liczba placówek)
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	24	0
zaniedbanie	34	1
przemoc w rodzinie	14	1
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	29	1

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych miasta.

Jeśli chodzi o zjawiska patologiczne w otoczeniu rodzinnym uczniów, uczestnicy badania potwierdzili 34 przypadki zaniedbania dzieci, 29 przypadków uzależnienia, 24 przypadki bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, a także 14 przypadków przemocy w rodzinie. W odczuciu połowy ankietowanych w ostatnich trzech latach liczba przypadków dysfunkcji i zjawisk patologicznych w rodzinach uczniów nie wzrosła.

Działania profilaktyczne adresowane do uczniów, podejmowane na terenie szkoły

W ankietowanych placówkach podejmowane były różnorodne działania profilaktyczne odnoszące się w szczególności do zjawiska agresji i przemocy wśród uczniów. Najczęściej wymieniano: warsztaty, ankiety, konkursy i pogadanki prowadzone przez pedagogów, specjalistów z PPP, kuratora i policjantów, pomoc psychologów, lekcje wychowawcze na temat tolerancji, jak również współpracę

z MOPS-em i innymi instytucjami. Organizowano także marsz przeciwko przemocy. Szkoły realizują własne corocznie przygotowywane programy profilaktyczne oraz korzystają z już istniejących.

Działania skierowane do rodziców uczniów podejmowane przez szkoły

Szkoły podejmują różnorodne działania skierowane do rodziców uczniów. Wśród nich są m.in.: konsultacje indywidualne, pogadanki profilaktyczne, organizowane są spotkania z wychowawcami, pedagogiem, psychologiem, a także przedstawicielami różnych instytucji (m.in. PPP), przekazywane są ulotki i książki w celu podnoszenia kompetencji rodziców w zakresie profilaktyki uzależnień, przemocy w rodzinie, zdrowego odżywiania, prowadzona jest też pedagogizacja rodziców oraz warsztaty z udziałem specjalistów w zakresie uzależnień i cyberprzemocy.

Pomoc oferowana przez szkołę uczniom z rodzin ubogich

Szkoła zapewnia uczniom z rodzin ubogich wszechstronne wsparcie, m.in. pomoc materialną, także w formie dożywiania (np. organizowanie zbiórek artykułów żywnościowych, obiady w szkole – w ramach współpracy z MOPS-em, akcje wolontariackie), udzielanie informacji na temat możliwości uzyskania pomocy w MOPS-ie, opiekę psychologiczno-pedagogiczną w celu wyrównywania szans edukacyjnych, dofinansowanie do wycieczek, przedstawień, opiekę świetlicy szkolnej, udział w zajęciach wyrównawczych oraz rozwijających, a także stypendia za wyniki w nauce.

Pomoc uczniom z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień, jaką oferuje szkoła

Placówki oświatowe zapewniają opiekę pedagoga, rozmowy indywidualne, ułatwiają kontakt z psychologiem i innymi specjalistami. Prowadzone są dodatkowe zajęcia wyrównawcze, a także organizowany jest dzieciom czas wolny. W razie potrzeby szkoła pośredniczy w nawiązaniu kontaktu, bądź kieruje ucznia pod opiekę wyspecjalizowanych instytucji pomocowych.

Pomoc uczniom z rodzin dotkniętych problemem przemocy, jaką oferuje szkoła

W ramach działań szkoły na rzecz uczniów z rodzin dotkniętych problemami przemocy ankietowani wymienili m.in. diagnozowanie problemów i obejmowanie pomocą psychologiczno-pedagogiczną (terapia, porady i konsultacje ze specjalistami), rozmowy indywidualne, dodatkowe zajęcia edukacyjno-kulturalno-sportowe, zajęcia profilaktyczne z zakresu uzależnień i przemocy, pomoc

wychowawców, nauczycieli i dyrekcji, wsparcie emocjonalne i edukacyjne, a także współpracę z MOPS-em czy też wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty” w przypadku przemocy domowej.

Współpraca szkół z Policją i innymi instytucjami lub organizacjami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

W placówkach oświatowych odbywają się spotkania, wykłady, szkolenia i pogadanki z przedstawicielami Policji, specjalistami z PPP i MGOPS-u. W ramach takiej współpracy realizowane są różnorodne przedsięwzięcia profilaktyczne, uświadamiające i informacyjne, rozpoznawane jest funkcjonowanie rodzin, prowadzona jest pedagogizacja rodziców. Pedagodzy szkolni są angażowani w prace Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych. Uczniowie, a często także rodzice i nauczyciele, mają okazję poznać wiele aspektów dotyczących zjawiska przemocy oraz uzależnień, jak konsekwencje zdrowotne, rodzinne, społeczne i obyczajowe, ale również regulacje prawne, jakie mają tu zastosowanie

Działania konieczne dla pełniejszego rozpoznania problemów rodzin uczniów w zakresie dysfunkcji, uzależnień i przemocy w rodzinie

Przedstawiciele placówek oświatowych zwrócili uwagę na potrzebę szkolenia nauczycieli i wychowawców w zakresie rozpoznawania i diagnozowania problemów uczniów i rodzin. Pomocne byłyby także lepsze, profesjonalne arkusze ankiet dla uczniów i rodziców.

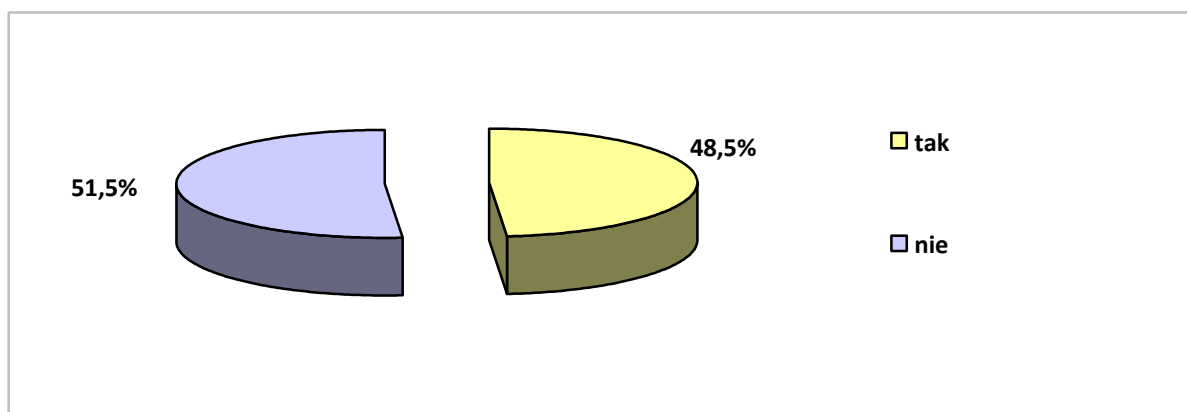
Ważne są również częste kontakty z rodzicami i opiekunami, rozmowy indywidualne i problemowe obserwacje wszystkich uczniów. Za nie mniej istotne uznano współpracę oraz wymianę informacji pomiędzy szkołą a pracownikami MOPS-u, którzy mają większy wgląd w sytuację rodzin, aby dokładnie i szybko rozpoznać problemy i odpowiednio zareagować.

4.3. BADANIA W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ

W badaniu skierowanym do grupy dzieci i młodzieży szkolnej wzięło udział 33 uczniów najstarszych klas ze szkół z terenu Gminy Miejskiej Turek, z czego 57% stanowiły kobiety, a 43% mężczyźni. Większość wśród ankietowanych stanowili uczniowie w wieku 17-19 lat (54,5%), a 45,5% tej próby stanowili uczniowie w wieku 14-16 lat. Reprezentantami 54,5% ogółu badanych była młodzież ze szkoły ponadpodstawowej, a 45,5% respondentów to uczniowie szkoły podstawowej.

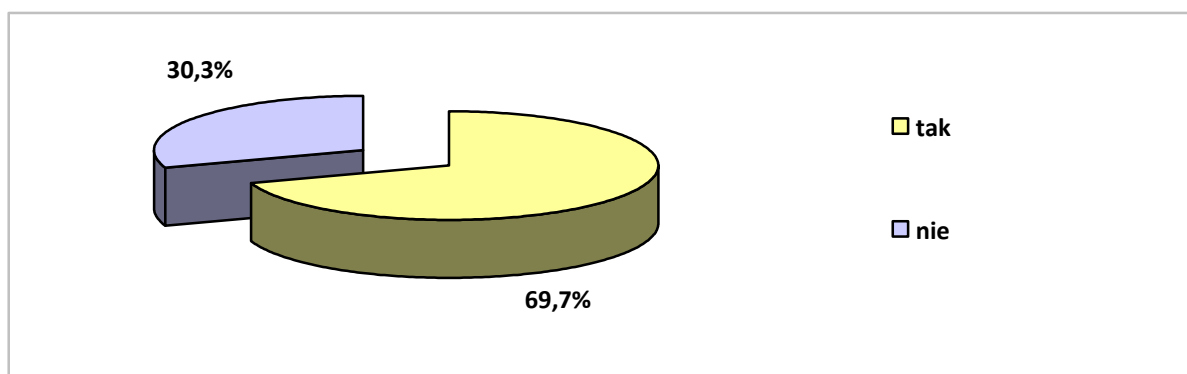
W pierwszej kolejności uczestnicy badania odnieśli się do kwestii doświadczania przemocy ze strony rówieśników oraz w środowisku rodzinnym. Nieznaczna większość uczestników badania odpowiedziała na to pytanie przecząco. Jednak na uwagę zasługuje fakt, iż 48,5% uczniów przyznało, że doświadczyło przemocy ze strony rówieśników, a 5 osób spośród ankietowanych potwierdziły występowanie zjawiska przemocy w domu rodzinnym. Poniższe wykresy ilustrują rozkład odpowiedzi na pytania o doznawanie przemocy ze strony rówieśników i w swojej rodzinie.

Wykres 15. Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiegó formy przemocy ze strony rówieśników?

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej.

Wykres 16. Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiegó formy przemocy w swojej rodzinie?

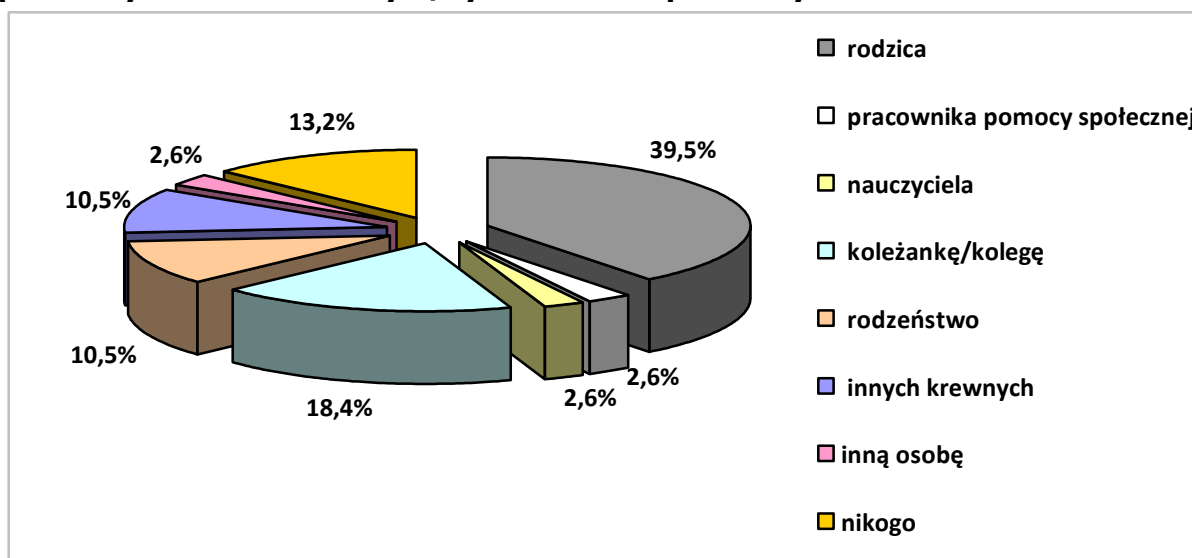
Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej.

W następnym pytaniu sondowano uczniów, czy słyszeli o przypadkach przemocy w rodzinach swoich znajomych. Większość z nich (69,7%) nie ma wiedzy o występowaniu przemocy w domach osób im znanych. Jednocześnie 30,3% respondentów zadeklarowało, że słyszało o przypadkach przemocy w domach osób z ich otoczenia.

Na pytanie: „Czy uważasz, że będąc świadkiem lub ofiarą przemocy lub przemocy w rodzinie, należy kogoś o tym poinformować?”, zdecydowana większość (81,8%) odpowiedziała twierdząco.

Uczestnicy badania zadeklarowali, że najczęściej swoją wiedzę o przemocę podzieliliby się z rodzicem, koleżanką i kolegą, a także rodzeństwem lub innymi krewnymi. W dalszej kolejności wymieniono nauczyciela i pracownika pomocy społecznej. Rozkład odpowiedzi w tym zakresie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 17. Kogo byś poinformowała/poinformował, gdybyś doznała/doznał przemocy w rodzinie lub była/był świadkiem przemocy w rodzinie?

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej.

Na pytanie: „Czy uważasz, że należy prowadzić akcje i kampanie informacyjne na temat przemocy w rodzinie?”, zdecydowana większość (69,6%) badanych odpowiedziała twierdząco. Jednocześnie ponad 30% ankietowanych uważa prowadzenie takich działań za bezzasadne.

Kolejna kwestia dotyczyła uczestnictwa uczniów w zajęciach poświęconych problemom przemocy w rodzinie. Udział w takich zajęciach potwierdziło 57,5% badanych. Jednak 42,5% ankietowanych twierdzi, że nigdy nie uczestniczyło w zajęciach związanych ze zjawiskiem przemocy w rodzinie.

W odpowiedzi na pytanie dotyczące obaw o możliwość doświadczenia przemocy większość badanych (66,6%) zadeklarowała, że nie ma takich obaw. Wśród uczniów obawiających się przemocy, najwięcej ankietowanych (24,2%) wskazało na przemoc rówieśniczą, ale niepokój może budzić fakt, iż 9,2% badanych ujawniło, że obawia się przemocy w rodzinie.

5. SPOŁECZNA DIAGNOZA UCZNIÓW 2018 „LUSTRO”. RAPORT LOKALNY DLA MIASTA TUREK

W 2018 roku przeprowadzona została ogólnopolska diagnoza uczniów pod nazwą „Lustro”, której autorem był dr n. hum. Błażej Adam Dyczewski. Podjęta w niej analiza społecznych zagadnień odnosiła się do podstawowych problemów życia społecznego, w tym problemu agresji i przemocy w rodzinie.

Badaną populację stanowili uczniowie szkół podstawowych z samorządów biorących udział w kampanii: „Zachowaj Trzeźwy Umysł”. Do badań ankietowych przystąpiły dzieci i młodzież w dwóch grupach wiekowych: klasy młodsze (V i VI klasa szkół podstawowych) oraz roczniki starsze (czyli klasy VII i VIII szkół podstawowych). Respondenci stanowili próbę reprezentatywną dla ogółu uczniów szkół podstawowych kształcących się w małych i średnich miastach z terenu całej Polski. Łącznie w badaniu wzięli udział uczniowie z około 294 gmin, wśród nich uczniowie z Gminy Miejskiej Turek.

Uczniowie z terenu Gminy Miejskiej Turek odpowiadali na pytania „Jak często jesteś świadkiem przemocy fizycznej kierowanej do Twoich koleżanek lub kolegów?” oraz „Jak często jesteś świadkiem przemocy emocjonalnej/psychicznej kierowanej do Twoich koleżanek lub kolegów?” Odpowiedzi prezentujące procentowy udział wskazań przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 18. Jak często jesteś świadkiem przemocy fizycznej kierowanej do Twoich koleżanek lub kolegów?

częstotliwość występowania	wszyscy (klasa V i VI)	dziewczynki (klasa V i VI)	chłopcy (klasa V i VI)
codziennie	7,69	6,28	8,96
kilka razy w tygodniu	13,15	10,99	15,09
mniej więcej raz na tydzień	11,17	9,95	12,26
kilka razy w miesiącu	9,43	9,42	9,43
mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej	22,08	18,85	25
wcale	36,48	44,5	29,25

Dane: Społeczna diagnoza uczniów 2018 „Lustro”. Raport dla miasta Turek.

Tabela 19. Jak często jesteś świadkiem przemocy fizycznej kierowanej do Twoich koleżanek lub kolegów?

częstotliwość występowania	wszyscy (klasa VII i VIII)	dziewczynki (klasa VII i VIII)	chłopcy (klasa VII i VIII)
codziennie	15,08	7,78	22,78
kilka razy w tygodniu	19,38	20,36	18,35
mniej więcej raz	5,85	5,99	5,7

na tydzień			
kilka razy w miesiącu	8,92	11,98	5,7
mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej	21,23	23,95	18,35
wcale	29,54	29,94	29,11

Dane: Społeczna diagnoza uczniów 2018 „Lustro”. Raport dla miasta Turek.

Tabela 20. Jak często jesteś świadkiem przemocy emocjonalnej/psychicznej kierowanej do Twoich koleżanek lub kolegów?

częstotliwość występowania	wszyscy (klasa V i VI)	dziewczynki (klasa V i VI)	chłopcy (klasa VI i VI)
codziennie	11,91	10,99	12,74
kilka razy w tygodniu	14,39	13,61	15,09
mniej więcej raz na tydzień	10,17	7,33	12,74
kilka razy w miesiącu	9,68	7,85	11,32
mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej	19,6	17,8	21,23
wcale	34,24	42,41	26,89

Dane: Społeczna diagnoza uczniów 2018 „Lustro”. Raport dla miasta Turek.

Tabela 21. Jak często jesteś świadkiem przemocy emocjonalnej/psychicznej kierowanej do Twoich koleżanek lub kolegów?

częstotliwość występowania	wszyscy (klasa VII i VIII)	dziewczynki (klasa VII i VIII)	chłopcy (klasa VII i VIII)
codziennie	20	16,17	24,05
kilka razy w tygodniu	16	14,37	17,72
mniej więcej raz na tydzień	8,92	12,57	5,06
kilka razy w miesiącu	9,54	10,78	8,23
mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej	22,46	28,14	16,46
wcale	23,08	17,96	28,48

Dane: Społeczna diagnoza uczniów 2018 „Lustro”. Raport dla miasta Turek.

Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że spośród ogółu badanych mniej więcej co trzeci uczeń przynajmniej raz na tydzień spotyka się z agresją fizyczną i psychiczną. Zdaniem autorów raportu, znacznie wyższe niż średnie krajowe wskaźniki odnotowane w Gminie Miejskiej Turek mogą świadczyć o zaburzonych relacjach i konieczności wprowadzenia różnych programów naprawczych i profilaktycznych.

Autorzy raportu wskazują też, że problem przemocy fizycznej i emocjonalnej jest skorelowany z rodzajem gminy oraz sytuacją materialną uczniów. Okazuje się, że zarówno z przemocą fizyczną, jak i emocjonalną częściej spotykają się uczniowie

gmin miejskich niż wiejskich, częściej ze szkół zlokalizowanych w miastach do 20 tys. mieszkańców oraz powyżej 100 tys. mieszkańców. Poza tym ze zjawiskiem jakiegokolwiek przemocy częściej mają do czynienia uczniowie gorzej oceniający warunki materialne swojej rodziny.

6. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA KRZYWDZONYM DZIECIOM

W celu zapewnienia bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom, zgodnie z art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, została wprowadzona procedura postępowania w sytuacji konieczności odebrania dziecka z rodziny w razie stwierdzenia bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia.

Procedura ma zastosowanie w sytuacji stwierdzenia faktu bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia dziecka przez pracownika socjalnego ośrodka pomocy społecznej w trakcie wykonywania przez niego obowiązków służbowych. Pracownik socjalny jest zobowiązany do interwencji także w przypadku powzięcia informacji o fakcie przemocy z innego źródła, np. z informacji innych osób. Może to być również powiadomienie złożone przez Policję w godzinach pracy ośrodka pomocy społecznej. Celem interwencyjnego zabezpieczenia dziecka jest zapobieżenie negatywnym skutkom wynikającym ze stwierdzonego stanu zagrożenia zdrowia lub życia dziecka przebywającego w rodzinie. Pracownik socjalny zobowiązany jest powiadomić rodzica lub opiekuna prawnego o możliwości złożenia zażalenia na odebranie dziecka.

W przypadku podjęcia przez pracownika socjalnego wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także z lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką decyzji o odebraniu dziecka i umieszczeniu go u innej, niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej, zostaje wypełnione oświadczenie o powierzeniu dziecka przez pracownika socjalnego.

7. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Analiza SWOT służy identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem

przedstawiciele samorządu miasta, a jej przedmiotem stały się obszary zdefiniowane hasłowo: **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne; kapitał społeczny i ludzki.**

OBSZAR I: RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
• analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w mieście • zapewnianie rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystentów rodziny • dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • funkcjonowanie na terenie miasta placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (np. świetlice środowiskowe) • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi do lat 3 • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną • dysponowanie przez szkolnictwo w mieście bazą dydaktyczną, zapewniającą właściwy rozwój uczniów • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • zapewnianie pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie na terenie miasta • wystarczająca liczba akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie • angażowanie się dzieci i młodzieży w wolontariat • działanie Zespołu Interdyscyplinarnego	• brak analiz dotyczących potrzeb osób samotnie wychowujących dziecko • brak całodobowych ośrodków wsparcia • brak Ośrodka Interwencji Kryzysowej
szanse	zagrożenia
• dostosowana do potrzeb mieszkańców oferta w zakresie opieki żłobkowej • zaspokajająca potrzeby mieszkańców oferta w zakresie opieki przedszkolnej • sytuacja finansowa miasta wystarczająca na zaspokojenie potrzeb w zakresie edukacji • dostosowana do potrzeb liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • niezwiększająca się liczba przypadków przemocy w rodzinie • zmniejszające się społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy w rodzinie • wpływ prowadzonego poradnictwa	• nasilająca się skala problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin w mieście • zwiększająca się liczba rodzin dysfunkcyjnych • wzrastająca liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego • zwiększająca się liczba osób samotnie wychowujących dzieci • brak możliwości tworzenia przez miasto placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • zwiększająca się liczba spraw prowadzonych przez Zespół

i podejmowanych interwencji na zmianę zachowań ofiar i sprawców przemocy w rodzinie	Interdyscyplinarny • negatywny wpływ technologii (smartfony, tablety) na rozwój i funkcjonowanie dzieci
---	---

Analiza uwarunkowań dla obszaru **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie** wskazuje na przewagę mocnych stron, którymi są głównie: analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w mieście, dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia i podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zapewnianie rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystentów rodziny, funkcjonowanie na terenie miasta placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, zapewnianie pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie.

Dostrzegane mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie mogą jednak przesłonić ciężaru gatunkowego zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć, realizując działania strategiczne. Zwiększająca się skala problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin w mieście, zwiększająca się liczba rodzin dysfunkcyjnych, zwiększająca się liczba osób samotnie wychowujących dzieci, brak możliwości tworzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży – to kwestie, które należy uwzględnić w pierwszej kolejności w programowaniu działań w tym obszarze.

OBSZAR II: ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
• zabezpieczenie dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej • inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia • prowadzenie przez samorząd działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • wystarczająco przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w zakresie uzależnień wśród dzieci i młodzieży • realizowanie w placówkach oświatowych	• ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów finansowanych z NFZ

programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym • prowadzenie działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w mieście oraz realizowanie inwestycji mających na celu podniesienie poziomu bezpieczeństwa na drodze	
szanse	zagrożenia
• wystarczające zabezpieczenie finansowe i lokalowe prawidłowego dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej • stale rosnące zainteresowanie zdrowym trybem życia wśród mieszkańców • poprawa stanu środowiska naturalnego w mieście w ostatnich latach • brak zagrożenia przestępczością wśród nieletnich • stale rosnące poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców oraz poziomu bezpieczeństwa na drodze	• zwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia • wzrastające zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi • wzrost liczby nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki • wzrost popularności używek wśród młodzieży

Analiza uwarunkowań dla obszaru **zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne** uwypukliła liczne zagrożenia, jak np. zwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia, wzrost liczby nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki, wzrost popularności używek wśród młodzieży oraz wzrastające zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi. Mimo przewagi mocnych stron oraz dostrzeganych szans (wzrost zainteresowania wśród mieszkańców miasta zdrowym trybem życia, poprawa stanu środowiska naturalnego w mieście w ostatnich latach, zwiększająca się świadomość dzieci i młodzieży na temat zagrożeń uzależnieniami, wzrastający poziom bezpieczeństwa mieszkańców oraz poziom bezpieczeństwa na drodze) wskazane zagrożenia mogą w istotny sposób rzutować na osiągnięcie zakładanych zmian w procesie wdrażania założeń programowych.

OBSZAR III: KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
• odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • prowadzenie działań zmierzających do podejmowania inicjatyw lokalnych	

• podejmowanie działań zmierzających do podnoszenia atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców • popularyzowanie informacji o działalności lokalnych organizacji pozarządowych • prowadzenie działań zmierzających do integracji społeczności lokalnej • podejmowanie działań w celu pozyskiwania dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • dostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry i istniejąca w mieście sieć placówek pomocy społecznej • podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez kadrę MOPS-u • podejmowanie działań w zakresie propagowania i inicjowania wolontariatu	
szanse	zagrożenia
• potencjał miasta zapewniający rozwój oraz umożliwiający odczuwalny wzrost jakości i poziomu życia mieszkańców • zainteresowanie mieszkańców podejmowaniem inicjatyw lokalnych • wzrost zainteresowania mieszkańców działalnością w organizacjach pozarządowych • wzrastająca liczba osób korzystających z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców • zmniejszająca się liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją • wystarczające środki zewnętrzne umożliwiające skuteczniejszą realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • wystarczające środki umożliwiających dostosowanie poziomu kwalifikacji i liczebności kadr pomocowych do aktualnych potrzeb • zainteresowanie mieszkańców działalnością wolontarystyczną	• wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej

Analiza uwarunkowań dla obszaru **kapitał społeczny i ludzki** każe zwrócić uwagę m.in. na takie kwestie, jak dostrzegane po stronie słabych stron i zagrożeń wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej. Z kolei po stronie szans odnajdziemy zmniejszającą się liczbę osób marginalizowanych lub

zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją, wzrost zainteresowania mieszkańców działalnością w organizacjach pozarządowych, zainteresowanie mieszkańców podejmowaniem inicjatyw lokalnych, wzrastającą liczbę osób korzystających z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców oraz zainteresowanie mieszkańców podejmowaniem inicjatyw lokalnych.

Należy także zwrócić uwagę na mocne strony dostrzegane w tym obszarze, jak odczuwalny wzrost jakości i poziomu życia mieszkańców, prowadzenie działań zmierzających do integracji społeczności lokalnej, jak również do zaspokajania potrzeb mieszkańców w zakresie kultury, sportu i rekreacji, podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez kadrę MOPS-u, co z pewnością może mieć zasadniczy wpływ na postęp we wdrażaniu założeń programowych w tym obszarze.

8. OCENA WDROŻENIA ZAŁOŻEŃ POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

Ocena wdrożenia poprzednio realizowanego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie stanowi punkt odniesienia do konstrukcji założeń polityki antyprzemocowej Gminy Miejskiej Turek na lata 2020-2025. W jej ramach zostały wskazane trudności napotkane przy wdrażaniu programu, osiągnięcia w jego realizacji, przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować podczas wdrażania oraz przedsięwzięcia, które należałoby podjąć w nowym okresie programowania.

Trudności napotkane przy wdrażaniu programu:

- brak całodobowego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy,
- brak Ośrodka Interwencji Kryzysowej na terenie miasta czy powiatu tureckiego
- brak ciągłości w realizacji programu korekcyjno-edukacyjnego służącego motywowaniu osób stosujących przemoc do zmiany zachowania.

Osiągnięcia w realizacji działań wyznaczonych w ramach programu

- bardzo dobra współpraca pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w pracę Zespołu Interdyscyplinarnego,
- coroczna realizacja projektów dotyczących pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie prowadzona przez stowarzyszenia,

- udzielanie osobom doznającym przemocy pomocy psychologicznej, prawnej i socjalnej,
- akcje edukacyjne realizowane w szkołach podstawowych i średnich dotyczące promocji szkoły bezpiecznej i wolnej od przemocy oraz informujące o miejscach pomocy w sytuacjach kryzysowych w tym przemocy.

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować podczas wdrażania programu

- brak całodobowego ośrodka wsparcia oraz Ośrodka Interwencji Kryzysowej,
- brak realizacji w ciągłości programu korekcyjno edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie.

Przedsięwzięcia, które należałoby podjąć lub kontynuować w nowym okresie programowania

- działania edukacyjne i profilaktyczne od najmłodszych lat (przedszkole, młodszy wiek szkolny),
- programy edukacyjno – terapeutyczne do osób doznających przemocy w tym należy kontynuować udzielanie darmowej pomocy prawnej, psychologicznej,
- zabezpieczenie w zasobach miasta Turku mieszkania socjalnego dla osób doznających przemocy,
- kontynuowanie działalności Telefonu Zaufania.

Najważniejsze programy i projekty wynikające z zapisów programu, które zostały zrealizowane

- projekt "Żyj świadomie, bez przemocy" w ramach Programu Ośłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Edycja 2017r. .Projekt był realizowany przez MOPS w Turku w ramach IV priorytetu – Zintensyfikowanie pomocy dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie. Realizowany był od czerwca do grudnia 2017r. na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej;

- projekty zrealizowane przez Stowarzyszenie „Tu i Teraz” w Turku przy współpracy z MOPS w Turku w roku 2017:

- zwiększenie dostępności pomocy rodzinom ubogim, w których stosowana jest przemoc – „Rodzina bez przemocy”, dzięki środkom finansowym pozyskanym z Urzędu Miejskiego w Turku (czerwiec - grudzień 2017r.).

- udzielenie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie – „Żyj świadomie czyli bez przemocy”, dzięki środkom finansowym pozyskanym z Urzędu Miejskiego w Turku (czerwiec - grudzień 2017r.).
- zwiększenie dostępności pomocy rodzinom, w których stosowana jest przemoc – „Żyj Świadomie czyli bez przemocy”, dzięki środkom finansowym pozyskanym z Urzędu Miejskiego w Turku (maj – grudzień 2018)
- zwiększenie dostępności pomocy rodzinom ubogim, w których stosowana jest przemoc – „Rodzina bez przemocy”, dzięki środkom finansowym pozyskanym z Urzędu Miejskiego w Turku (maj – grudzień 2018);
- projekty zrealizowane przez PTZN/oddział terenowy w Turku przy współpracy z MOPS w Turku w roku 2018:
 - „Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób - Bezpiecznie w rodzinie” – projekt dotowany przez Wojewodę Wielkopolskiego. Projekt skierowany do mieszkańców miasta Turku w tym dzieci, młodzież i dorosłych.

Ogólna ocena realizacji założeń programu

Zespół dokonujący oceny realizacji założeń poprzedniego programu, uwzględniając osiągnięcia, ograniczenia, zachodzące lokalnie zmiany związane ze zjawiskiem przemocy w rodzinie, mając do dyspozycji pięciopunktową skalę ocen, którym przypisano odpowiedni stopień realizacji, tak że ocena: 1 – oznacza, że nie rozpoczęto wdrażania założeń programowych; 2 – oznacza, że rozpoczęto wdrażanie założeń programowych; 3 – oznacza, że częściowo wdrożono przyjęte założenia programu; 4 – oznacza, że zrealizowano większość założeń programowych; 5 – oznacza, że w pełni wdrożono założenia programowe, zaproponował **ogólną ocenę realizacji programu na poziomie 4.**

Uzasadniając przyjętą ocenę podkreślono, że zrealizowano większość założeń programowych. Przyjęta ocena wynika z faktu, iż stopień wdrożenia nie był zaawansowany, jednakże sam proces przebiegał pozytywnie. Realizacja programu przyczyniła się do zwiększenia świadomości mieszkańców miasta Turek w tym dzieci, młodzieży i dorosłych na temat szkód powstałych w wyniku doznawania przemocy

w rodzinie jak również do zwiększenia świadomości na temat posiadanej bazy miejsc pomocowych na terenie miasta Turku.

III PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE

Wyniki diagnozy problemów przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miejskiej Turek, opartej na analizie źródeł zastanych, danych z badań ankietowych oraz analizie SWOT, a także wnioski z oceny wdrożenia poprzednio realizowanego programu pozwoliły na opracowanie założeń Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Miejskiej Turek na lata 2020-2025. Zostały one przedstawione w formie celu głównego, celów operacyjnych i kierunków działań, których realizacja powinna przyczynić się do zminimalizowania zjawiska przemocy w rodzinie, jak i zapobiegania temu zjawisku w przyszłości.

1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Cel główny, wyznaczony w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Miejskiej Turek na lata 2020-2025, jest następujący:

**Zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie na terenie
Gminy Miejskiej Turek,
wspieranie i ochrona ofiar oraz skuteczne oddziaływanie
na sprawców przemocy w rodzinie.**

Osiągnięcie celu głównego jest uwarunkowane realizacją wyznaczonych i przedstawionych poniżej celów operacyjnych oraz działań.

2. CELE OPERACYJNE I DZIAŁANIA

CEL OPERACYJNY 1.: Wsparcie rodzin doświadczających przemocy lub zagrożonych przemocą.				
Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Pomoc finansowa i rzeczowa oraz specjalistyczne poradnictwo dla rodzin dotkniętych przemocą.	2020-2025	MOPS	- liczba rodzin, którym udzielono wsparcia - rodzaj wsparcia - liczba porad	- wzmocnienie bezpieczeństwa socjalnego i psychologicznego rodzin doświadczających przemocy
Praca socjalna z rodzinami, w których występuje przemoc.	2020-2025	MOPS	- liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w postaci pracy socjalnej	- poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - zmniejszenie liczby rodzin, w których wielokrotnie interweniowano z powodu przemocy domowej - włączenie społeczne rodzin izolujących się i izolowanych
Poszerzenie dostępu do pomocy terapeutycznej i prawnej dla osób i rodzin dotkniętych przemocą.	2020-2025	MOPS, MKRPA, ZI, NGO-s	- liczba rodzin, którym udzielono wsparcia - liczba i rodzaj porad	- wzmocnienie rodzin doświadczających przemocy
Zapewnienie osobom	w razie zaistnienia	MOPS, PCPR,	- liczba osób, którym	- zapobieganie

dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.	konieczności	NGO-s	udzielono wsparcia	eskalacji przemocy w rodzinie - zapewnienie komfortu socjalnego i psychologicznego osobom i rodzinom dotkniętym przemocą
Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2020-2025	MOPS, MKRPA, ZI, placówki oświatowe, Policja, placówki ochrony zdrowia, NGO-s, Kościół	- liczba rodzin, którym udzielono wsparcia - liczba i rodzaj porad - liczba podjętych interwencji	- zapewnienie bezpieczeństwa rodzinie - wzmocnienie kondycji rodzin doświadczających przemocy - wzmocnienie rodzin narażonych na przemoc - ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie
Prowadzenie rozmów i kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.	2020-2025	MKRPA, ZI, MOPS	- liczba przeprowadzonych rozmów ze sprawcami przemocy - liczba sprawców przemocy skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.	- zmniejszenie poziomu zagrożenia przemocą domową - zmiana zachowań sprawców przemocy
Pomoc sprawcom	2020-2025	MOPS, MKRPA, ZI, Policja, SR,	- liczba i rodzaj	- zmniejszenie

przemocy w powrocie do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie po zakończonym procesie działań resocjalizacyjnych i socjoterapeutycznych.		NGO-s, Kościół, społeczność lokalna	podjętych działań	poziomu zagrożenia przemocą domową - poprawa relacji w rodzinach doświadczających przemocy
--	--	-------------------------------------	-------------------	---

CEL OPERACYJNY 2.: Prowadzenie na terenie Gminy Miejskiej Turek działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych mających na celu eliminowanie zjawiska przemocy w rodzinie.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Upowszechnianie informacji o instytucjach i organizacjach świadczących pomoc ofiarom agresji i przemocy w rodzinie.	2020-2025	MOPS, MKRPA, ZI, palcówki oświatowe, świetlice, Policja, NGO-s, Kościół	- liczba i rodzaj podjętych działań	- poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom
Zwiększanie motywacji do zmian w zakresie funkcjonowania psychologicznego, rodzinnego i społecznego mieszkańców miasta, a w szczególności członków rodzin, w których występuje przemoc i zagrożonych	2020-2025	MOPS, MKRPA, ZI, palcówki oświatowe, świetlice, PPP, NGO-s, Kościół, społeczność lokalna	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba osób objętych działaniami	- wzrost świadomości i kompetencji społecznych mieszkańców - niwelowanie niekorzystnych zjawisk z życia społecznego i rodzinnego - poprawa funkcjonowania

przemocą.				i kondycji rodzin
Prowadzenie pogadań, prelekcji na temat przemocy w rodzinie.	2020-2025	MKRPA, ZI, MOPS, palcówki oświatowe, świetlice, PPP, NGO-s	- liczba i rodzaj pogadań i prelekcji - liczba uczestników	- podniesienie umiejętności zapobiegania problemom dotyczącym rodzinę - zmiana świadomości społecznej
Przeprowadzanie akcji profilaktycznych, organizowanie imprez kulturalnych i sportowych z uwzględnieniem kwestii przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2020-2025	UM, RM, MOPS, MKRPA, ZI, palcówki oświatowe, świetlice, jednostki sportowo-rekreacyjne, PPP, NGO-s, Kościół, społeczność lokalna	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników	- zmiana nastawień do problemu przemocy w rodzinie - zapobieganie eskalacji zjawiska przemocy rodzinie - umocnienie prawidłowego modelu rodziny
Wzmacnianie pozytywnego wizerunku rodziny i promowanie potrzeby zachowania odpowiednich relacji wśród jej członków.	2020-2025	MOPS, MKRPA, ZI, palcówki oświatowe, świetlice, jednostki sportowo-rekreacyjne, PPP, NGO-s, Kościół, społeczność lokalna	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników	- wzmocnienie rodzin - eliminowanie zjawisk zakłócających prawidłowe funkcjonowanie rodzin - przywracanie właściwych relacji w rodzinie
Podejmowanie działań zmierzających do rozładowania stresu i agresji w środowisku dzieci i młodzieży	2020-2025	UM, RM, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, NGO-s, Kościół, społeczność lokalna	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników	- wyzwalanie pozytywnych emocji - integrowanie środowiska dzieci i młodzieży oraz

poprzez sport i uczestnictwo w kulturze.				społeczności lokalnej - poprawa bezpieczeństwa mieszkańców
--	--	--	--	---

CEL OPERACYJNY 4: Współpraca podmiotów na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miejskiej Turek.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2020-2025	UM, MKRPA, MOPS, ZI, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice, NGO-s, Kościół, społeczność lokalna	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba osób i rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z powodu uzależnień i przemocy w rodzinie	- poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą
Zwiększenie dostępności pomocy rodzinom ubogim, w których stosowana jest przemoc.	2020-2025	UM, MKRPA, MOPS, ZI, PCPR, NGO-s, Kościół	- rodzaj podjętych działań - liczba osób i rodzin korzystających ze wsparcia	- poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin
Udzielenie rodzinom,	2020-2025	UM, MKRPA, MOPS, ZI,	- liczba i rodzaj	- zmniejszenie liczby

w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie		PCPR, Policja, Kościół	- podjętych działań - liczba osób i rodzin, którym udzielono wsparcia	osób i rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą
Integrowanie działań w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie w Gminie Miejskiej Turek poprzez stałą współpracę podmiotów działających na terenie miasta i podmiotów spoza miasta wspierających mieszkańców.	2020-2025	UM, RM, MOPS, MKRPA, ZI, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice, Policja, SR, PR, PCPR, PPP, NGOs, Kościół	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba osób i rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z powodu uzależnień i przemocy w rodzinie	- poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą
Poszerzanie współpracy podmiotów w zakresie wzmacniania kondycji rodzin zamieszkujących w Gminie Miejskiej Turek i eliminowania niekorzystnych zjawisk mających wpływ na komfort i jakość ich	2020-2025	UM, RM, MKRPA, ZI, MOPS, placówki oświatowe, NGOs, Kościół	- liczba i rodzaj podjętych działań	- poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - utrwalenie w świadomości społecznej wzorca rodziny prawidłowo wypełniającej przypisane jej funkcje

życia.				i wolnej od zachowań patologicznych
Wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców miasta.	2020-2025	UM, RM, MKRPA, ZI, MOPS, Policja, PR, SR	- liczba i rodzaj podjętych działań	- poprawa komfortu i warunków życia mieszkańców miasta

Legenda

UM – Urząd Miejski
 RM – Rada Miejska
 MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
 MKRPA – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
 ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

SR – Sąd Rejonowy
 PR – Prokuratura Rejonowa
 ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
 PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
 PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
 NGOs – organizacje pozarządowe

3. PROJEKTY

Prezentowane poniżej projekty powstały w trakcie prac nad programem. Ich autorami są przedstawiciele instytucji działających w Gminie Miejskiej Turek w obszarze wspierania rodzin, dzieci i młodzieży. Projekty stanowią „bank pomysłów”, tzn. ich realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

Projekt:

„Skutecznie przeciwko przemocy”

Wnioskodawca projektu:

Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii, ul. Konińska 4, 62-700 Turek.

Cel główny projektu:

Podejmowanie działań profilaktycznych i wspierających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Miejsce realizacji projektu:

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Turku.

Beneficjenci projektu:

- ofiary przemocy,
- członkowie rodzin, w których występuje zjawisko przemocy,
- dzieci i młodzież uczące się w szkole,
- specjaliści pracujący w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Partnerzy w realizacji projektu:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Turku.

Czas realizacji projektu:

czerwiec-listopad 2020 r

Projekt:

„Więzi, które chronią – przeciwdziałanie przemocy w rodzinie”.

Wnioskodawca projektu:

Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii, ul. Konińska 4, 62-700 Turek.

Cel główny projektu:

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie miasta Turek.

Miejsce realizacji projektu:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Turku.

Beneficjenci projektu:

Mieszkańcy miasta Turku, w szczególności rodziny ubogie, w których stosowana jest przemoc.

Partnerzy w realizacji projektu:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Turku.

Czas realizacji projektu:

czerwiec-listopad 2020 r.

IV REALIZACJA PROGRAMU

1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY

Koordynatorem programu będzie Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Turku. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Urząd Miejski, Rada Miejska, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, placówki wychowania przedszkolnego, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.

Partnerami w realizacji działań są: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Turku, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Turku, Powiatowy Urząd Pracy w Turku, ośrodki leczenia uzależnień, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, ośrodki wsparcia, grupy samopomocowe, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

2. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring programu, polegający na gromadzeniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych działań, będzie prowadzony przez Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Turku – koordynatora programu, przy udziale członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz przedstawicieli służb, które w zakresie swoich kompetencji realizują zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Celem monitoringu będzie badanie, czy realizacja działań przebiega bez zakłóceń. Monitoring realizacji programu umożliwi:

- systematyczną obserwację działań programu,
- weryfikację zgodności założonych celów z osiąganymi efektami,
- ocenę zaangażowania jednostek w realizację działań.

Do monitoringu wykorzystane zostaną wskaźniki realizacji działań wyznaczonych w ramach poszczególnych celów programu. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań. Natomiast ewaluacja programu będzie dotyczyła zarówno liczby prowadzonych działań, jak i ich jakości. Celem ewaluacji będzie ocena efektywności programu poprzez gromadzenie, analizę i interpretację danych.

Z prowadzonego monitoringu i ewaluacji zostanie przygotowany zbiorczy raport (sprawozdanie), który zostanie przedstawiony Burmistrzowi i Radzie Miejskiej do końca marca każdego roku.

3. FINANSOWANIE

Działania podejmowane w ramach realizacji Programu, związane z osiągnięciem wyznaczonych celów, finansowane będą ze środków własnych Samorządu Gminy Miejskiej Turek. Przewiduje się również współudział w finansowaniu ww. działań ze środków budżetu państwa.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabela 1. Rodzaje i formy przemocy	3
Tabela 2. Policyjne statystyki procedury „Niebieska Karta” za rok 2018.....	5
Tabela 3. Liczba mieszkańców Gminy Miejskiej Turek w latach 2016-2018	11
Tabela 4. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Miejskiej Turek w latach 2016-2018	11
Tabela 5. Podmioty świadczące wsparcie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w Gminie Miejskiej Turek	13
Tabela 6. Środki finansowe przeznaczone w Gminie Miejskiej Turek w latach 2016-2018 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie	14
Tabela 7. Działalność MKRPA w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Miejskiej Turek w latach 2016-2018	15
Tabela 8. Działalność MKRPA w latach 2016-2018 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w Gminie Miejskiej Turek	15
Tabela 9. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Miejskiej Turek w latach 2016-2018.....	17
Tabela 10. Dane Komendy Powiatowej Policji dotyczące przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miejskiej Turek w 2018 r.....	18
Tabela 11. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w Gminie Miejskiej Turek objęci wsparciem MOPS-u w latach 2016-2018.....	20
Tabela 12. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w Gminie Miejskiej Turek objęci wsparciem MOPS-u z powodu przemocy w rodzinie, alkoholizmu lub narkomanii w latach 2016-2018.....	21
Tabela 13. Numery telefonów, pod którymi można uzyskać wsparcie i porady	23
Tabela 14. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z miasta Turek usytuowane poza miastem	24
Tabela 15. Parafie rzymskokatolickie w Gminie Miejskiej Turek w 2018 roku.....	25
Tabela 16. Przypadki negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych ujawnionych w społeczności uczniowskiej w Gminie Miejskiej Turek w roku szkolnym 2018/2019	32
Tabela 17. Przypadki patologicznych zachowań i dysfunkcji stwierdzonych w środowisku rodzinnym uczniów w roku szkolnym 2018/2019	33
Tabela 18. Jak często jesteś świadkiem przemocy fizycznej kierowanej do Twoich koleżanek lub kolegów?	38
Tabela 19. Jak często jesteś świadkiem przemocy fizycznej kierowanej do Twoich koleżanek lub kolegów?	38
Tabela 20. Jak często jesteś świadkiem przemocy emocjonalnej/psychicznej kierowanej do Twoich koleżanek lub kolegów?	39
Tabela 21. Jak często jesteś świadkiem przemocy emocjonalnej/psychicznej kierowanej do Twoich koleżanek lub kolegów?	39
Wykres 1. Struktura ankietowanych według kryterium płci.....	10
Wykres 2. Struktura respondentów według kryterium wieku	10
Wykres 3. Jaka jest wg Pani/Pana najczęstsza przyczyna stosowania przemocy w rodzinie?	26
Wykres 4. Jakimi Pani/Pana zdaniem czynnikami mogą mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie?	27
Wykres 5. Jak Pani/Pana zdaniem powinna zachowywać się ofiara przemocy w rodzinie? ...	27
Wykres 6. Czy zna Pani/Pan przypadki występowania przemocy w rodzinie na terenie miasta lub o nich słyszała/słyszał?	28

Wykres 7. Jakie formy przemocy wg Pani/Pana wiedzy występują najczęściej w rodzinach zamieszkałych w Gminie Miejskiej Turek?.....	28
Wykres 8. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie w Gminie Miejskiej Turek?.....	29
Wykres 9. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie w Gminie Miejskiej Turek?	29
Wykres 10. Czy wg Pani/Pana wiedzy realizowana w Gminie Miejskiej Turek oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie jest wystarczająca?	29
Wykres 11. Czy wg Pani/Pana wiedzy podejmowane w Gminie Miejskiej Turek działania wobec sprawców przemocy w rodzinie są wystarczające?	29
Wykres 12. Czy postrzega Pani/Pan przemoc w rodzinie jako istotny problem na terenie miasta?.....	30
Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie miasta?	30
Wykres 14. Jak Pani/Pan ocenia prowadzone w mieście działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?	31
Wykres 15. Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiejś formy przemocy ze strony rówieśników?	36
Wykres 16. Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiejś formy przemocy w swojej rodzinie?.....	36
Wykres 17. Kogo byś poinformowała/poinformował, gdybyś doznała/doznał przemocy w rodzinie lub była/był świadkiem przemocy w rodzinie?	37